

**HRVATSKI ZAVOD
ZA JAVNO ZDRAVSTVO**

**IZVJEŠĆE O OSOBAMA
LIJEČENIM ZBOG
ZLOUPORABE
PSIHOAKTIVNIH DROGA
U HRVATSKOJ U 2016.
GODINI**

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Dragica Katalinić, dr. med.
Andreja Huskić

**Izvješće o osobama liječenim zbog
zlouporabe psihoaktivnih droga
u Hrvatskoj u 2016. godini**

Report on persons treated for drug abuse in Croatia in
2016

Zagreb, 2017.

„Izvješće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga
u Hrvatskoj u 2016. godini“

Report on persons treated for drug abuse in Croatia in 2016

Izdavač:

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Zagreb, Rockefellerova 7

www.hzjz.hr

Web stranice: <https://www.hzjz.hr/sluzba-skolska-medicina-mentalno-zdravlje-prevencija/odjel-za-epidemiologiju-ovisnosti-s-registrom-osoba-lijecenih-zbog-zlouporabe-psihoaktivnih-droga/>

Publisher:

Croatian Institute of Public Health Rockefellerova 7, HR-10000 Zagreb, Croatia

Phone: +385 (1) 4863 240

Website: <https://www.hzjz.hr/sluzba-skolska-medicina-mentalno-zdravlje-prevencija/odjel-za-epidemiologiju-ovisnosti-s-registrom-osoba-lijecenih-zbog-zlouporabe-psihoaktivnih-droga/>

Autori/Authors :

Dragica Katalinić, dr. med.

Andreja Huskić

Suradnik/ Technical associate :

Mario Hemen

Izvor podataka - Hrvatski zavod za javno zdravstvo osim gdje je to posebno naznačeno

Pri korištenju podataka iz ove publikacije – obavezno navesti izvor

PLEASE QUOTE THE DATA SOURCE

Sadržaj/ Contents

I. EPIDEMIOLOŠKA SLIKA OVISNOSTI O PSIHOAKTIVnim DROGAMA U SVIJETU I EUROPI.....	5
II. OSOBE LIJEČENE U IZVANBOLNIČKOM SUSTAVU ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVnih DROGA U REPUBLICI HRVATSKOJ U 2016. GODINI	6
KRETANJE ZLOUPORABE PSIHOAKTIVnih DROGA U HRVATSKOJ	7
RASPODJELA OVISNIKA PO ŽUPANIJAMA I USTANOVAMA LIJEČENJA.....	12
SOCIO-EKONOMSKE ZNAČAJKE OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVnih DROGA U HRVATSKOJ 2016.GODINE.....	18
RIZIČNA PONAŠANJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVnih DROGA ..	37
PREBOLJELE BOlesti ili pozitivitet (anamnestički) u opijatnih ovisnika.....	38
OVISNIČKA POPULACIJA I SUKOBI SA ZAKONOM	41
UMRLI U 2016. GODINI.....	44

I. EPIDEMIOLOŠKA SLIKA OVISNOSTI O PSIHOAKTIVnim DROGAMA U SVIJETU I EUROPi

Europa je vrlo važno tržište droga, gdje je uz domaću proizvodnju prisutno i krijumčarenje droga iz drugih dijelova svijeta, kao što su to Latinska Amerika, sjeverna Afrika i zapadna Azija. Uz Europu kao proizvođača sintetskog kanabisa i drugih sintetskih droga, Kina i Indija su zemlje odakle dolaze brojne nove psihoaktivne tvari. Posljednjih desetak godina se povećao broj novih tvari na tržištu droga. Borba protiv ove pošasti je vrlo zahtjevna i teška. U okviru EU je ustanovljen i Sustav ranog upozoravanja na pojavu novih psihoaktivnih tvari.

Prema Europskom izvješću o drogama EMCDDA-a, došlo je do ponovnog porasta uporabe MDMA (ecstasy). Postoje naznake da je MDMA sve popularniji i kod postojećih korisnika stimulansa te kod novih mlađih korisnika. To znači da bi trebalo poduzeti mjere prevencije i smanjenja štete usmjerene na nove korisnike koji možda upotrebljavaju visoko dozirane proizvode a nisu svjesni rizika povezanih s uporabom tih tvari.

Provjeda istraživanja ukazuju na to da se kokain više konzumira u državama zapadne i južne Europe dok se amfetamini više koriste u sjevernoj i istočnoj Europi. I u nekim drugim zemljama došlo je do povećanja dolaska na liječenje zbog zlouporabe i ovisnosti o amfetaminima. Gotovo polovica tih korisnika ih primjenjuju intravenozno.

Novije procjene pokazuju da kanabis zauzima najveći udio u vrijednosti nezakonitog europskog tržišta droga, te je proizvodnja kanabisa tako postala glavni generator prihoda organiziranom kriminalu. Kaznena djela povezana s kanabismom čine oko tri četvrtine svih kažnjivih djela povezanih s drogama. Procjenjuje se da oko 1% odraslih osoba u Europi upotrebljava kanabis svakodnevno ili gotovo svakodnevno.

Među novim psihoaktivnim drogama koje su se pojavile na međunarodnom tržištu su vrlo prisutni i sintetski kanabinoidi (oko 60%). Oni su znatno toksičniji i zlouporaba je povezana sa brojnim trovanjima pa čak i smrtnim slučajevima. EMCDDA je obznanio da je MDMB-CHMICA povezan sa 13 smrtnih slučajeva i 23 nesmrtonosne intoksikacije. Smrtni ishodi i trovanja su zabilježeni u 8 država ali postoje mogućnosti pojave i u ostalim državama. Uzimatelji droga uglavnom niti ne znaju što su uzeli niti kako će djelovati. Snažni psihostimulans, sintetski katinon alfa-PVP se povezuje sa gotovo 200 akutnih intoksikacija i više od 100 smrtnih slučajeva u Europi. Nove psihoaktivne tvari su pronađene u proizvodima koji se na tržištu prodaju kao zamjene za lijekove kao što su to na primjer benzodiazepini.

Velika prijetnja u novije vrijeme je i opskrba drogama preko interneta. Nabava novih droga putem interneta postaje sve veća a kontrola cijelog postupka je vrlo teška. To predstavlja problem za cijelu buduću europsku politiku na ovom području. Ovaj medij bi trebalo pokušati iskoristiti za smanjenje problema s drogama.

II. OSOBE LIJEČENE U IZVANBOLNIČKOM SUSTAVU ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U REPUBLICI HRVATSKOJ U 2016. GODINI

Među vodećim javnozdravstvenim problemima u Hrvatskoj, Europi i mnogim područjima svijeta, i nadalje je zlouporaba droga, koja i kao medicinski tako i kao društveni fenomen već dugi niz godina izaziva opću pozornost. Na svjetskom pa tako i europskom tržištu psihoaktivnih droga se iz godine u godinu pojavljuje sve veći broj novih, različitih, uglavnom sintetičkih droga kao što su to sintetički kanabinoidi te različiti sintetički oblici već raniye poznatih droga. U Hrvatskoj je došlo do novih izmjena Kaznenog zakona, nove tvari su stavljenе pod kontrolu, donijeti su nova Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga 2012-2017. i Akcijski plan suzbijanja zlouporabe droga 2015-2017.

Uzimanje droga je često povezano s drugim rizičnim ponašanjima i/ili ovisnostima kao što je pušenje, alkoholizam, igre na sreću, nepotrebno i neodgovarajuće uzimanje lijekova, ali i s nizom medicinskih, društvenih i psiholoških problema. Vrlo često ljudi, osobito mladi, izloženi svim problemima koje donosi „odrastanje“ i stresnim situacijama posežu za različitim načinima samopomoći. Kako se u toj dobi osjećaju snažno, ne traže stručnu pomoć nego posežu za psihoaktivnim sredstvima kao što je to alkohol i droge. Vjeruju da će im to smanjiti osjećaj tjeskobe i popraviti im raspoloženje. Mnogi ljudi misle da marihuana ne škodi a i informacije koje dobivaju su često kontradiktorne. Roditelji im brane a u njihovo dobi im se žele upravo suprotstaviti. Svi ljudi se žele osjećati ugodno a centar za ugode u mozgu koji je potaknut na rad kad se uzimaju i ova sredstva. Osim toga, psihoaktivna sredstva oslobađaju od osjećaja anksioznosti, usamljenosti, nemoći i bezvrijednosti, bar na samo početku, ali sve to na vrlo kratko vrijeme. Tako osoba ima želju za njihovim ponovnim uzimanjem. Na taj način ulaze u začarani krug ovisnosti.

U 1978. godini, na samom početku pojave epidemije zlouporabe heroina i ovog velikog zdravstvenog problema, u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo je osnovan nacionalni Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga. Ulaz u Registar je dozvoljen samo osobama koje imaju korisničko ime i lozinku za pristup. Iz bolnica, specijalističko-konzilijarnih službi te Službi za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika pri županijskim zavodima za javno zdravstvo se prikupljaju podaci o osobama koje su kod njih bile na liječenju ovisnosti ili zlouporabe psihoaktivnih droga. Vremenski okvir je od 1. siječnja do 31. prosinca tekuće godine. Kako se mijenjala metodologija liječenja, što znači da prevladava izvanbolnički način liječenja (ambulantni i u terapijskim zajednicama) dobivamo i te podatke. Od 2008. godine podatke smo počeli dobivati i od terapijskih zajednica. Pri registraciji se koristi modificirani međunarodni Pompidou upitnik i Međunarodna klasifikacija bolesti, deseta revizija – šifre F11 do F19.

Zahvaljujući svim kolegicama i kolegama iz županijskih Službi za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika te svih bolnica gdje su na liječenju bile osobe ovisne o psihoaktivnim drogama na uspješnoj suradnji, rezultat čega je svake godine ovakvo Izvješće. Naša obveza je slati kumulativne podatke u Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama u Lisabonu (EMCDDA) te UNODC za World Drug Report.

KRETANJE ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ

Prema raspoloživim podatcima pristiglima iz zdravstvenog sustava, već nekoliko posljednjih godina u zdravstvenim ustanovama Hrvatske, bilo u bolničkom bilo izvanbolničkom sustavu, godišnje liječi više od 7.000 osoba. U 2016. godini na liječenju je bilo 7.106 osoba što je manje nego prethodne godine (7.533 osoba). Od ukupno liječenih u 2016. godini 5.953 je uzimalo opijate (83,8%). Zbog uzimanja i/ili ovisnosti o drugim psihoaktivnim sredstvima liječeno je 1.153 osobe (16,2%). Udjeli opijata i neopijata su vrlo slični kao i prethodnih godina. (Tablica 1.).

Tablica 1. BROJ SVIH LIJEČENIH OSOBA UKUPNO, BROJ LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA, TE BROJ LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE OSTALIH DROGA U HRVATSKOJ 2000.- 2016.GODINE

Godina	Broj svih liječenih osoba	Opijatni tip ovisnosti		Ostale droge (neopijatne)	
		Broj	%	Broj	%
2000.	3.899	2.520	64,6	1.379	35,4
2001.	5.320	3.067	57,7	2.253	42,3
2002.	5.811	4.061	69,9	1.750	30,1
2003.	5.678	4.087	72,0	1.591	28,0
2004.	5.768	4.163	72,2	1.605	27,8
2005.	6.668	4.867	73,0	1.801	27,0
2006.	7.427	5.611	75,5	1.816	24,5
2007.	7.464	5.703	76,4	1.761	23,6
2008.	7.506	5.832	77,7	1.674	22,3
2009.	7.733	6.251	80,8	1.482	19,2
2010.	7.550	6.175	81,8	1.375	18,2
2011.	7.665	6.198	80,9	1.467	19,1
2012.	7.855	6.357	80,9	1.498	19,1
2013.	7.857	6.315	80,4	1.542	19,6
2014.	7.812	6.241	79,9	1.571	20,1
2015.	7.533	6.123	81,3	1.411	18,7
2016.	7.106	5.953	83,8	1.153	16,2

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Prikazi novih osoba, koje se u sustavu liječenja pojavljuju prvi put, bitno se razlikuje od ukupno liječenih. Broj novih osoba u sustavu liječenja stagnira i dalje se smanjuje (Tablica 2.). U 2016. godini prvi put je liječeno 771 osoba (u 2015. – 844). Od tih novoprdošlih osoba njih 178 (23,1%) su heroinski (opijatnici) ovisnici, a 593 ili 76,9% konzumenti ili ovisnici o drugim drogama. Znači, u sustav i dalje godišnje ulazi više neopijatnih nego opijatnih ovisnika. Na svakog novog opijatnog ovisnika ulaze 3 neopijatna ovisnika. Kako ovisnost o opijatima

zahtijeva dugotrajni tretman i skrb, zadržavanje opijatskih ovisnika u sustavu zdravstva ukazuje da je liječenje djetotvorno i da heroinski ovisnici nisu prepušteni ulici i kriminalnom miljeu. Na ukupno postupno smanjivanje heroinске ovisnosti ukazuje i sve manji broj novih heroinskih ovisnika koji se godišnje po prvi put javljaju na liječenje. Trend smanjenja broja novih ovisnika o opijatima se i dalje nastavlja (2013. – 270; 2014. – 205; 2015. – 175; 2016.- 178). Ovakvo kretanje je u suglasju s situacijom u vezi heroinске ovisnosti u zemljama Zapadne Europe i SAD, gdje se također opaža stagnacija odnosno smanjenje heroinске ovisnosti. Promjene u sredstvima i načinu uzimanja te moguće posljedice i potrebe društvene i medicinske intervencije promatrati će se i analizirati u sljedećim godinama.

Tablica 2. BROJ I UDIO PRVI PUT LIJEČENIH ZBOG OPIJATSKE OVISNOSTI, BROJ LIJEČENIH BROJ I UDIO PRVI PUT LIJEČENIH ZBOG NEOPIJATSKE OVISNOSTI U HRVATSKOJ 2000.- 2016.GODINE

Godina	Opijatni tip ovisnosti		Neopijatni tip ovisnosti	
	Prvi put liječeni	Udio prvi put liječenih	Prvi put liječeni	Udio prvi put liječenih
2000.	1.009	40,0	1.017	73,7
2001.	1.066	34,8	1.482	65,8
2002.	846	20,8	1.221	69,8
2003.	802	19,6	1.038	65,2
2004.	732	17,6	887	55,3
2005.	785	16,1	985	54,7
2006.	876	15,6	1.125	61,9
2007.	800	14,0	979	55,6
2008.	769	13,2	931	55,6
2009.	667	10,7	796	53,7
2010.	430	6,7	750	54,5
2011.	343	5,5	808	55,1
2012.	313	4,9	807	53,9
2013.	270	4,3	855	55,4
2014.	205	3,3	841	55,5
2015.	175	2,8	669	47,4
2016.	178	3,0	593	51,4

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

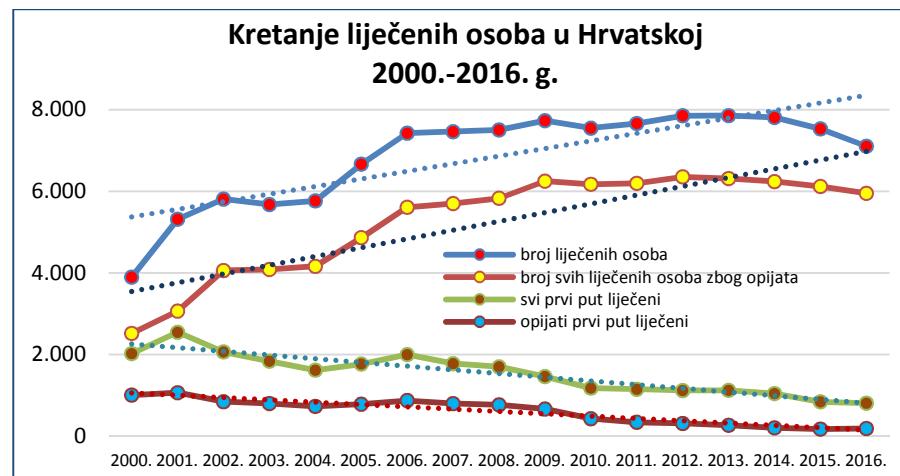
Neke značajke kretanja heroinске ovisnosti pokazuju i udio novih zahtjeva za tretmanom u posljednjih desetak godina. Dok je u 2000. godini od ukupno liječenih heroinskih ovisnika njih 40% bilo prvi put na liječenju. U posljednjih pet godina je taj udio manji od 5%. U 2016. godini je **samo 3,0%** na **liječenju prvi put**, a svi ostali su u tretmanu jednu ili više godina.

Tablica 3. KRETANJE BROJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ OD 2000. DO 2016. GODINE

Godina	Broj svih liječenih osoba	Broj svih liječenih osoba zbog opijata	Svi prvi put liječeni	Opijati prvi put liječeni
2000.	3.899	2.520	2.026	1.009
2001.	5.320	3.067	2.548	1.066
2002.	5.811	4.061	2.067	846
2003.	5.678	4.087	1.840	802
2004.	5.768	4.163	1.619	732
2005.	6.668	4.867	1.770	785
2006.	7.427	5.611	2.001	876
2007.	7.464	5.703	1.779	800
2008.	7.506	5.832	1.700	769
2009.	7.733	6.251	1.463	667
2010.	7.550	6.175	1.180	430
2011.	7.665	6.198	1.151	343
2012.	7.855	6.357	1.120	313
2013.	7.857	6.315	1.125	270
2014.	7.812	6.241	1.046	205
2015.	7.533	6.123	844	175
2016.	7.106	5.953	771	178

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

Slika 1. KRETANJE BROJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ OD 2000. DO 2016. GODINE

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

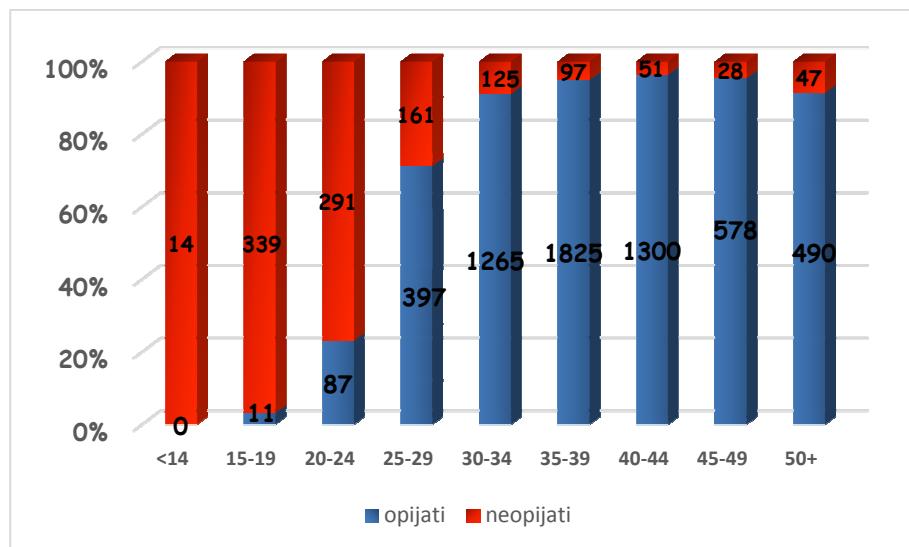
Tablica 4. LIJEČENI ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U 2015. I 2016. GODINI U HRVATSKOJ, PREMA DOBI I SPOLU

Dob	2015.						2016.					
	Muškarci		Žene		Ukupno		Muškarci		Žene		Ukupno	
	Broj	Udio o %	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %
≤14	4	0,1	0	0,0	4	0,1	10	0,2	4	0,3	14	0,2
15-19	386	6,2	94	7,5	480	6,4	278	4,7	72	5,8	350	4,9
20-24	343	5,5	81	6,4	424	5,6	291	5,0	87	7,0	378	5,3
25-29	566	9,0	157	12,5	723	9,6	443	7,6	115	9,3	558	7,9
30-34	1.376	21,9	324	25,7	1.700	22,6	1.099	18,7	291	23,5	1.390	19,6
35-39	1.659	26,4	283	22,5	1.942	25,8	1.611	27,5	311	25,1	1.922	27,0
40-44	1.083	17,3	148	11,7	1.231	16,3	1.187	20,2	164	13,2	1.351	19,0
45-49	477	7,6	92	7,3	569	7,6	509	8,7	97	7,8	606	8,5
≥50	379	6,0	81	6,4	460	6,1	439	7,5	98	7,9	537	7,6
Ukupno	6.273	100	1.260	100	7.533	100	5.867	100	1.239	100	7.106	100

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

Prema podatcima o spolu i dobi liječenih ovisnika, kao i prethodnih godina većinu liječenih osoba čine muškarci. Omjer muškaraca i žena iznosi 4,7:1,0. Od ukupno 7.106 liječenih osoba bilo je 5.867 muškaraca (82,6%), i 1.239 odnosno 17,4% žena (2015. -83,3%M: 16,7%Ž). Sveukupno je u dobi do 19 godina bilo 364 osobe (5,1%). Prema dobnim skupinama postoji sve manja razlika između muškaraca i žena. Muškarci su i dalje najbrojniji u skupini 35 do 39 godina (27,5%). Prethodne godine je najviše žena bilo u dobroj skupini 30 do 34 godine, u 2016. je došlo i do njihovog pomaka u stariju skupinu. (tablica br. 4)

Slika 2. LIJEČENI ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2016. GODINE, PO DOBI

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

Tablica 5. PROSJEĆNE DOBI OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2007.-2016.

Godina liječenja	Prosječna dobi		
	Muškarci	Žene	Ukupno
2007.	29,8	29,2	29,7
2008.	30,1	29,5	30,0
2009.	31,2	30,5	31,1
2010.	31,8	30,6	31,6
2011.	32,4	31,1	32,2
2012.	33,1	31,8	32,8
2013.	34,0	32,9	33,8
2014.	34,7	33,2	34,4
2015.	35,6	34,5	35,0
2016.	36,8	35,4	36,5

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

Kao i u cijeloj Europi i u Republici Hrvatskoj ovisnička populacija u sve više stari, te prosječne dobi liječenih osoba (muškaraca i žena) pokazuju trend rasta. Budući da bilježimo liječene osobe zbog zlouporabe i/ili ovisnosti o svim psihoaktivnim drogama, to je i raspon godina vrlo velik. Najmlađa zabilježena osoba je imala 13 a najstarija 84 godine. Od 2008. godine nadalje bilježimo povećanje prosječne dobi i žena i muškaraca pa su tako i u 2016. godini većina liječenih starijih od 35 godina. Žene su u prosjeku imale 35,4 godina, u posljednjih deset godina su starije za 6,2 godina. Muškarci su prosječno stari 36,8 godine, a u posljednjih 10 godina prosječna starost liječenih muškaraca se povećala za 7,0 godina.

RASPODJELA OVISNIKA PO ŽUPANIJAMA I USTANOVAMA LIJEĆENJA

Problem bolesti ovisnosti izražen u broju liječenih osoba u odnosu na broj stanovnika pokazuje opterećenost pojedinih područja Hrvatske i raspodjelu ovisnika i konzumenta droga. Broj liječenih ovisnika u pojedinim županijama u odnosu na broj stanovnika županije (100.000 stanovnika dobne skupine od 15 do 64 godine) prikazan je u Tablici 6. Za čitavu Hrvatsku stopa je **246,5/100.000 stanovnika dobi od 15. do 64. godine.** U sedam županija broj ovisnika na 100.000 stanovnika je viši od prosjeka Hrvatske. To su: Istarska županija (512,0), zatim Zadarska (478,3), Šibensko-kninska (439,7), Grad Zagreb (381,4) Primorsko-goranska (328,7), Splitsko-dalmatinska (282,7) te Dubrovačko-neretvanska (250,0). Ostale županije su imale stope niže od hrvatskog prosjeka. Kako su podatci dostupni samo iz zdravstvenog sektora, za pravu procjenu proširenosti konzumacije droga i ovisnosti o drogama trebalo bi uzeti u obzir i podatke iz Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva pravosuđa o osobama zatečenim u posjedovanju droga te osobama koje su počinile kazneno djelo u vezi s drogama. Osobe koje se nalaze u terapijskim zajednicama prema mjestu prebivališta također. Tek potpunom analizom podataka iz više izvora mogla bi se dobiti potpunija i sveobuhvatnija slika problematike povezane sa zlouporabom droga u čitavoj zemlji.

Kao i na općenitu pojavnost bolesti i poremećaja tako i na problematiku u vezi s ovisnostima mogu djelovati i populacijske, prostorne i ekonomski značajke županije. Ličko-senjska županija je na primjer županija s relativno starim stanovništvom i nepovoljnim socio-ekonomskim uvjetima. Iako se u priobalnom dijelu Hrvatske, osobito na otocima, ljeti ostvaruju mnoge prednosti turizma, zimski mjeseci u manjim sredinama nose prijetnju dosade i manjka interesa i aktivnosti.

Tablica 6. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA I STOPE NA 100.000 STANOVNIKA U DOBI OD 15. DO 64. GODINE, OSOBE PRVI PUT LIJEČENE PREMA ŽUPANIJI PREBIVALIŠTA U HRVATSKOJ 2016. GODINE

Županija	Liječene osobe ukupno					Prvi put liječeni			
	Broj	Broj stanovnika	Stopa na 100.000*	Od toga opijati	stopa na 100.000*	Svi tipovi ovisnosti	Udio od liječenih osoba u županiji (%)	Od toga opijatni tip	Udio od prvi put liječenih u županiji (%)
Grad Zagreb	2.049	537.188	381,4	1.587	295,4	265	18,3	31	11,7
Zagrebačka	307	215.411	142,5	215	100,0	45	19,5	7	15,6
Krapinsko-zagorska	53	89.545	59,2	22	24,6	24	45,3	3	12,5
Sisačko-moslavačka	73	113.750	64,2	36	31,6	28	38,4	4	14,3
Karlovačka	125	84.359	148,2	60	71,1	38	30,4	7	18,4
Varaždinska	240	119.212	201,3	199	167,0	28	11,7	5	17,9
Koprivničko-križevačka	64	76.937	83,2	39	50,7	14	21,9	2	14,3
Bjelovar.-bilogorska	15	79.310	18,9	6	76,0	7	46,7	1	14,3
Primorsko-goranska	668	203.224	328,7	639	314,4	41	6,1	25	61,0
Ličko-senjska	8	31.428	25,5	6	19,1	1	12,5	0	0,0
Virovitičko-podravska	30	56.797	52,8	10	17,6	16	53,3	0	0,0
Požeško-slavonska	42	50.892	82,5	36	70,7	4	9,5	2	50,0
Brodsko-posavska	128	103.668	123,5	115	111,9	12	9,4	7	58,3
Zadarska	534	111.652	478,3	521	466,6	15	2,8	10	66,7
Osječko-baranjska	343	206.692	166,0	267	129,2	61	17,8	12	19,7
Šibensko-kninska	308	70.048	439,7	286	408,3	11	3,6	4	36,4
Vukovarsko-srijemska	179	118.382	151,2	166	140,2	16	8,9	9	56,2
Splitsko-dalmatinska	862	304.915	282,7	793	260,1	54	6,3	19	35,2
Istarska	731	142.780	512,0	654	458,1	51	7,0	17	33,3
Dubrovačko-neretvanska	202	80.804	250,0	183	226,5	14	6,9	3	21,4
Medimurska	124	76.834	161,4	94	122,3	17	13,7	2	11,8
Ukupno Hrvatska	7.085	2.873.828	246,5	5.934	206,5	762	13,7	170	22,3
Druge države	21			19		9		8	
UKUPNO	7.106			5. 953		771	10,9	178	23,1

*Stopa na 100.000 stanovnika dobi od 15 do 64 godina (Popis stanovništva 2011. DZS)

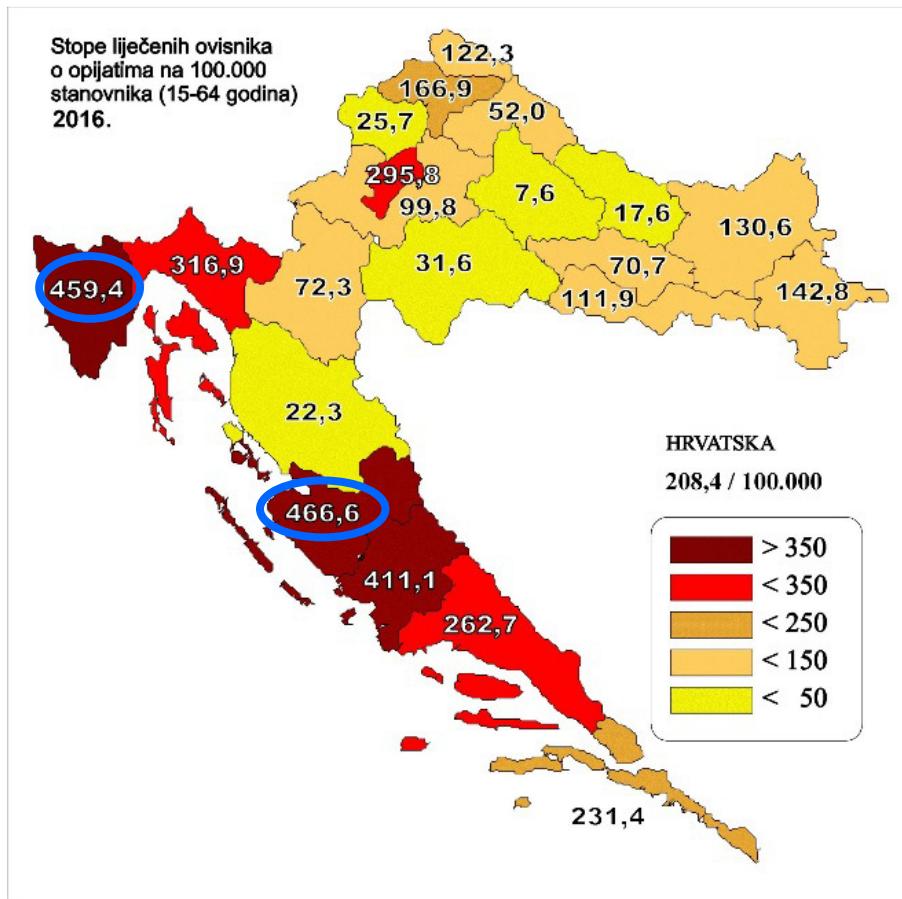
Izvor podataka: HZZZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Prikaz stope liječenih ovisnika koji su ovisni o opijatima pokazuje vrlo slične rezultate. Najvišu stopu imala je Zadarska (466,6), zatim Istarska županija (458,1), Šibensko-kninska (408,3), Primorsko-goranska (314,4), Grad Zagreb (295,4), Splitsko-dalmatinska (260,1), te Dubrovačko-neretvanska (226,5)

Za cijelu Hrvatsku stopa je iznosila 206,5 (u 2015.- 212,3; u 2014. godini 216,1; u 2013 godini 218,7 ; u 2012. godini 220,2). U odnosu na prošlu godinu (2015.) nije došlo do značajnije promjene u redoslijedu županija.

U Istarskoj županiji se nastavlja dobro organiziran rad s ovisnicima o psihoaktivnim drogama koji je „prepoznat“ i od njihove županije te je to jedan od razloga zašto veliki broj osoba dolazi k njima na liječenje. Osim toga, oni dodatno financijski podupiru liječnike primarne zdravstvene zaštite koji se bave ovom teškom problematikom. I druge županije su krenule istim načinom rada.

Slika 3. LIJEČENI OVISNICI O OPIJATIMA U HRVATSKOJ, PO ŽUPANIJAMA SA STOPAMA NA 100.000 STANOVNICA 2016. GODINE

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Tablica 7. BROJ OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U IZVANBOLNIČKIM UVJETIMA U HRVATSKOJ 2016. GODINE, BROJ I UDIO OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U IZVANBOLNIČKIM UVJETIMA, TE BROJ I UDIO OSOBA LIJEČENIH ZBOG OPIJATNE OVISNOSTI ZBRINUTIH NA ODRŽAVANJU FARMAKOTERAPIJOM

Služba za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti	Broj liječenih osoba	%	Broj liječenih zbog opijata	%	Broj opij. ovisnika zbrinutih na održavanju	Udio održavanih od liječenih zbog opijata (%)
Grad Zagreb – ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	936	13,9	545	9,2	442	81,1
Zagrebačka županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	109	1,6	73	1,2	69	94,5
Krapinsko-zagorska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	34	0,5	5	0,1	2	40,0
Sisačko-moslavačka županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	38	0,6	16	0,3	12	75,0
Karlovačka županija - ZZZ Savjetovalište za suzbijanje ovisnosti	111	1,7	50	0,8	43	86,0
Varaždinska županija - ZZZ Služba za prevenciju i liječenje	255	3,8	210	3,5	182	86,7
Koprivničko-križevačka županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	46	0,7	28	0,5	24	85,7
Bjelovarsko-bilogorska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	2	0,0	0	0,0	0	0,0
Primorsko-goranska županija - ZZZ Služba za prevenciju i liječenje	644	9,6	629	10,6	507	80,6
Ličko-senjska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	0	0,0	0	0,0	0	100,0
Virovitičko-podravska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	20	0,3	3	0,1	2	66,7
Požeško-slavonska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	23	0,3	19	0,3	16	84,2
Brodsko-posavska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	111	1,7	106	1,8	65	61,3
Zadarska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	499	7,4	493	8,3	449	91,1
Osječko-baranjska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	267	4,0	199	3,3	156	78,4
Šibensko-kninska županija - ZZZ Služba za liječenje ovisnika	294	4,4	274	4,6	242	88,3
Vukovarsko-srijemska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	150	2,2	150	2,5	146	97,3
Splitско-dalmatinska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	841	12,5	780	13,1	657	84,2
Istarska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	580	8,6	511	8,6	402	78,7
Poreč - Savjetovalište za prevenciju ovisnosti	117	1,7	117	2,0	50	42,7
Dubrovačko-neretvanska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	192	2,9	179	3,0	147	82,1
Međimurska županija - ZZZ Služba za prevenciju ovisnosti	92	1,4	70	1,2	44	62,9
KB „Sestre milosrdnice“ - poliklinika	1.361	20,2	1.287	21,6	727	66,4
UKUPNO SLUŽBE ZA PREVENCIJU I IZVANBOLNIČKO LIJEĆENJE	6.722	100,0	5.953	100,0	4.511	75,8

Izvor podataka: HZZZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Od osoba koje su liječene izvanbolnički (poliklinika), najviše ih je bilo u poliklinici Kliničkog bolničkog centra „Sestre milosrdnice“ i to 1.361 osoba (20,2%) gdje su liječeni prvi ovisnici o psihoaktivnim drogama te alkoholu. Na drugom mjestu je Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti - Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ (Grada Zagreba) 936 – 13,9%. U pojedinim županijama postoje zbog njihove zemljopisne razvedenosti „mala županijska mreža“, pa tako je to u Primorsko-goranskoj, Splitsko-dalmatinskoj te Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Kao i godinu ranije, slijedi Služba za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti Splitsko-dalmatinske županije s 841 osobom – 12,5%. Zbog već spomenute zemljopisne razvedenosti ove županije bilo je potrebno formirati više jedinica za liječenje, pa tako jedinice djeluju osim u Splitu još i u Omišu, Hvaru, Makarskoj, Sinju, otoku Braču, Visu i Vrgorcu. Osim toga, njihovi djelatnici surađuju i sa njima najbližim terapijskim zajednicama. U Istarskoj županiji osim središnje Službe u Puli djeluje i Savjetovalište za prevenciju ovisnosti u Poreču. Kad zbrojimo udio ove dvije lokacije, njihov udio iznosi 10,3% (697 osoba). U Primorsko-goranskoj županiji na liječenju su bile 644 osobe (9,6%). U Zadarskoj Službi je bilo na liječenju 499 osoba (7,4%). U pojedine županijske Službe na liječenje dolazi vrlo mali broj ovisnika o psihoaktivnim drogama pa njihovi djelatnici više vremena posvećuju preventivnom radu npr. Bjelovarsko-bilogorska (2 osobe), Krapinsko-zagorskoj (34 osobe), Požeško-slavonskoj (23 osobe) te Virovitičko-podravskoj (20 osoba). U timu prevencije ovisnosti, izvanbolničkog liječenja i zaštitu mentalnog zdravlja Ličko-senjske županije niti u 2016. godini nije na liječenju bila niti jedna osoba, nego su se bavili preventivnim radom.

Tablica 8. BROJ OSOBA BOLNIČKI LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2016. GODINE

Stacionarna zdravstvena ustanova	Broj liječenih osoba	Stacionarni boravci		Dnevna bolnica
		Broj	%	
Psihijatrijska bolnica Vrapče	295	403	36,3	1
Klinička bolnica "Sestre milosrdnice"	31	34	3,1	-
Psihijatrijska bolnica Sv. Ivan, Jankomir	95	144	13,0	1
KBC Zagreb (Rebro)	6	6	0,5	-
NPS bolnica "Dr I. Barbot" Popovača	52	58	5,2	-
Opća bolnica Karlovac	9	10	0,9	-
Opća bolnica Varaždin	12	16	1,4	-
Opća bolnica „dr.T.Bardek“ Koprivnica	6	7	0,6	-
Opća bolnica Bjelovar	4	4	0,4	-
Klinička bolnički centar Rijeka	55	74	6,7	-
Psihijatrijska bolnica Rab	152	185	16,7	-
Županijska bolnica Požega	2	2	0,2	-
Opća bolnica "Dr.J.Benčević", Slavonski Brod	13	14	1,3	-
Opća bolnica Zadar	15	18	1,6	1
Psihijatrijska bolnica Ugljan	5	5	0,5	-
Klinička bolnica Osijek	8	10	0,9	-
Opća bolnica Šibenik	3	6	0,5	-
Opća bolnica Vukovar	7	8	0,7	-
Opća bolnica Vinkovci	13	14	1,3	1
Klinička bolnica Split	8	9	0,8	-
Opća bolnica Pula	40	55	5,0	-
Opća bolnica Dubrovnik	7	9	0,8	-
Županijska bolnica Čakovec	15	19	1,7	-
UKUPNO STACIONARNE ZDRAVSTVENE USTANOVE	853	1.110	100,0	4

Izvor podataka: HZZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

U stacionarnim zdravstvenim ustanovama tijekom 2016. godine liječeno je 853 osoba. Sveukupno su bile na liječenju 1.110 puta što prosječno iznosi 1,3 boravka po osobi. Najviše hospitaliziranih je bilo u Klinici za psihijatriju Vrapče, gdje je liječeno 295 osoba u 403 boravaka (1,4 boravka po osobi). U Psihijatrijskoj bolnici „Sveti Ivan“ (Jankomir) liječeno je 95 osoba u 144 boravka (1,5 boravaka po osobi). U Kliničkom bolničkom centru „Sestre milosrdnice“ stacionarno je liječena 31 osoba u 34 boravaka (1,1 boravak po osobi). U Psihijatrijskoj bolnici Rab na liječenju je bilo 152 osobe u 185 boravaka (1,2 boravka po osobi).

Podatke o liječenju u dnevnim bolnicama imamo za po jednu osobu liječenu u PB Vrapče, PB „Sveti Ivan“ (Jankomir), OB Vinkovci te OB Zadar.

SOCIO-EKONOMSKE ZNAČAJKE OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2016. GODINE

Tablica 9. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2016. GODINE PREMA STUPNUJU OBRAZOVANJA I DOBI

Dobne skupine (5 god.)	Najviši stupanj obrazovanja								Ukupno
	Nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Nezavršena srednja škola	Završena srednja škola	Nezavršena viša škola ili fakultet	Završena viša škola	Završen fakultet	Drugo	
≤ 14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15-19	1	5	4	1	-	-	-	-	11
20-24	2	17	9	56	2	-	-	-	87
25-29	14	70	45	247	10	4	6	-	397
30-34	24	151	111	895	17	32	30	4	1.265
35-39	17	193	133	1.315	28	55	77	4	3
40-44	12	172	96	912	11	38	49	4	1.300
45-49	6	70	45	406	5	22	20	1	578
≥50	5	53	28	342	7	26	27	1	490
Ukupno	81	731	471	4.174	80	177	209	14	16
%	1,4	12,3	7,9	70,1	1,3	3,0	3,5	0,2	0,3
									100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Vrlo slično kao i godinu ranije, među liječenima zbog ovisnosti o opijatima, kao i prethodnih godina, najveći broj liječenih osoba ima završenu srednju školu (4.174 osoba, odnosno 70,1%), a nezavršenu srednju školu 471 osoba (7,9%). Samo osnovnu školu završilo je 731 osoba (12,3%). Niti najosnovnije školovanje nema 81 osoba. Samo jedna je mlađa od 19 godina a 80 ih je starijih od 19 godina, te vjerojatno niti neće nikada završiti osnovnu školu. Završenu višu školu i/ili fakultet ima 386 osoba (6,5%).

**Tablica 10. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE NEOPIJATA U HRVATSKOJ
2016. GODINE PREMA STUPNU OBRAZOVANJA I DOBI**

Dobne skupine (5 god.)	Najviši stupanj obrazovanja									Ukupno
	Nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Nezavršena srednja škola	Završena srednja škola	Nezavršena viša škola ili fakultet	Završena viša škola	Završen fakultet	Drugo	Nepoznato	
≤14	12	2	-	-	-	-	-	-	-	14
15-19	13	70	191	56	7	-	-	1	1	339
20-24	-	25	33	179	41	6	1	1	5	291
25-29	1	17	4	107	20	5	5	-	2	161
30-34	1	6	1	93	4	6	8	-	6	125
35-39	2	8	7	64	1	5	7	-	3	97
40-44	-	6	6	30	1	-	4	-	4	51
45-49	-	1	1	15	3	1	5	-	2	28
≥50	1	5	-	28	1	-	9	-	3	47
Ukupno	30	140	243	572	78	23	39	2	26	1.153
%	2,6	12,1	21,1	49,6	6,8	2,0	3,4	0,2	2,3	100,0

Izvor podataka: HZZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

I među osobama koje su liječene zbog zlouporabe neopijata, najviše ih je također završilo srednju školu, ali manje nego među ovisnicima o opijatima – 572 (49,6%). Od 243 osobe (21,1%) koje imaju nezavršenu srednju školu njih 46 je starije od 19 godina, te je mala šansa da će dovršiti barem srednjoškolsko obrazovanje. Završenu osnovnu školu ima 140 osoba što čini 12,1%, a među njima je najviše dobne skupine od 15 do 19 godina, što znači da nisu nastavili ili su napustili srednjoškolsko obrazovanje. Osnovnu školu nije završilo 30 osoba (2,6%). Bez obzira što je to relativno malen udio, njih 5 je starije od 19 godina pa je to najvjerojatnije i kraj njihovog obrazovanja. Završenu višu školu ili fakultet ima 62 osobe (5,4%) svih liječenih zbog zlouporabe neopijata.

U cijelokupnom liječenju osoba s problemima u vezi zlouporabe psihoaktivnih sredstava vrlo bitan element je resocijalizacija, odnosno uključivanje u društvo kao aktivnih članova. Stoga je važno da im se omogući doškolovanje, prekvalifikacija ili stjecanje posebnih vještina i znanja koje bi im olakšale zapošljavanje i konkurentnost na tržištu rada.

**Tablica 11. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2016.
GODINE PREMA RADNOM STATUSU I DOBI**

Dobne skupine (5 god.)	Radni status								Ukupno	
	Redovan posao	Povremeni posao	Rad „na crno“	Nezaposlen	Učenik	Student	Umirovljenik	Samostalna djelatnost		
≤14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
15-19	-	-	1	5	5	-	-	-	11	
20-24	10	12	10	46	-	7	-	1	87	
25-29	74	69	34	201	-	10	2	6	1	397
30-34	296	188	112	634	-	8	11	15	1	1.265
35-39	477	277	179	805	-	4	52	28	3	1.825
40-44	285	176	81	569	-	2	147	37	3	1.300
45-49	87	54	37	264	-	-	118	14	4	578
≥50	64	42	31	223	-	-	120	10	-	490
Ukupno	1.293	818	485	2.747	5	31	450	111	13	5.953
%	21,7	13,7	8,1	46,1	0,1	0,5	7,6	1,9	0,2	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Nezaposlenost kao veliki problem društva pogađa i osobe liječene zbog zlouporabe droga (2.747 osoba - 46,1%). Godinu ranije bilo ih je 47,1%.

U 2016. godini je 1.293 osoba imalo stalni radni odnos (21,7%) dok je još 818 (13,7%) imalo povremeno zaposlenje. „Na crno“ je radio 485 osoba (8,1%). Nekom samostalnom djelatnosti, prema njihovom navodu, bavilo se 111 osoba (1,9%).

Među osobama koje imaju kakav-takav prihod svaki mjesec ubrajamo redovito zaposlene, povremeno zaposlene, umirovljenike i samostalnu djelatnost. Njihov udio se smanjuje iz godine u godinu. Bilo ih je svega 44,9% vrlo slično kao i prethodne godine (u 2014. ih je bilo 42,7%; 2015. - 43,4%).

Na školovanju se nalazi 36 ovisnika o opijatima (0,6%) od toga, 5 su učenici a 31 student.

**Tablica 12. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE NEOPIJATA U HRVATSKOJ
2016. GODINE PREMA RADNOM STATUSU I DOBI**

Dobne skupine (5 god.)	Radni status								Ukupno	
	Redovan posao	Povremeni posao	Rad „na crno“	Nezaposlen	Učenik	Student	Umirovjenik	Samostalna djelatnost		
≤14	-	-	-	-	14	-	-	-	-	14
15-19	7	13	1	57	244	16	-	-	1	339
20-24	38	39	7	103	16	79	-	1	8	291
25-29	50	21	3	60	2	17	-	5	3	161
30-34	40	14	6	46	-	1	1	12	5	125
35-39	32	15	5	37	-	1	4	1	2	97
40-44	12	4	2	23	-	-	5	2	3	28
45-49	6	1	1	11	-	-	5	4	-	28
≥50	9	-	-	11	-	-	23	1	3	47
Ukupno	194	107	25	348	276	114	38	26	25	1.153
%	16,8	9,3	2,2	30,2	23,9	9,9	3,3	2,3	2,2	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registrar liječenih ovisnika o drogama

Među osobama liječenim zbog uzimanja neopijata bilo je 390 (33,8%) osoba koje se još školju, što je nešto malo više nego godinu ranije. Učenika je bilo 276 - 23,9%, a studenata 114 - 9,9%. Redoviti ili povremeni posao je imalo 26,1% osoba (301). Samostalnom djelatnosti bavilo se još 26 osoba (2,3%). Kao i prethodne godine (426 - 30,2%), gotovo svaka treća osoba je bila nezaposlena (348 - 30,2%).

**Tablica 13. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2016.
GODINE PREMA UVJETIMA ŽIVOTA I DOBI**

Dobne skupine (5 god.)	Sadašnji uvjeti života							Ukupno
	Živi sam	S primarnom obitelji (roditelji)	Sam s djetetom	S partnerom	S partnerom i djetetom	S prijateljima	Druge	
≤14	-	-	-	-	-	-	-	-
15-19	-	6	-	1	-	-	4	-
20-24	5	51	-	15	7	2	6	1
25-29	38	198	4	55	50	5	45	2
30-34	146	577	23	150	227	13	126	3
35-39	286	731	31	225	389	25	134	4
40-44	308	450	30	156	244	21	88	3
45-49	151	170	25	57	129	6	38	2
≥50	142	119	21	77	97	4	28	2
Ukupno	1.076	2.302	134	736	1.143	76	469	17
%	18,1	38,7	2,3	12,4	19,2	1,3	7,9	0,3
								100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Najviše osoba liječenih zbog uzimanja opijata, kao i ranijih godina je živjelo s primarnom obitelji (2.302 - 38,7%). S partnerom i djetetom živjelo je 1.143 osoba (19,2%). S partnerom ih je živjelo 736 (12,4%), a sami s djetetom njih 134 (2,3%). Sam/a je bilo 1.076 (18,1%) liječenih osoba, isto kao i prethodne godine. Iz ovih podataka vidimo da je kod nas obitelj još uvjek uključena u proces liječenja svojih članova koji su postali ovisnici o drogama.

Tablica 14. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE NEOPIJATA U HRVATSKOJ 2016. GODINE PREMA UVJETIMA ŽIVOTA I DOBI

Dobne skupine (5 godina)	Sadašnji uvjeti života								Ukupno
	Živi sam	S primarnom obitelji (roditelji)	Sam s djetetom	S partnerom	S partnerom i djetetom	S prijateljima	Druge	Nepoznato	
≤14	-	10	-	-	-	-	4	-	14
15-19	6	282	-	4	-	1	45	1	339
20-24	18	220	3	10	4	4	18	14	291
25-29	12	107	-	12	9	3	13	5	161
30-34	14	68	4	14	17	-	4	4	125
35-39	16	39	3	3	24	1	8	3	97
40-44	11	9	3	7	10	-	5	6	51
45-49	5	3	2	3	7	-	2	6	28
≥50	16	2	2	7	11	-	-	9	47
Ukupno	98	740	17	60	82	9	99	48	1.153
%	8,5	64,2	1,5	5,2	7,1	0,8	8,6	4,2	100,0

Izvor podataka: HZZZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Kao i kod osoba liječenih zbog opijata i kod osoba koje su liječene zbog drugih psihоaktivnih droga najviše su zastupljeni oni koji žive u svojoj primarnoj obitelji odnosno s roditeljima 740 osoba (64,2%), što je malo manje nego prethodne godine (930 - 66,0%). Samo s partnerom živi 60 tj. 5,2% osoba a s partnerom i djetetom živi njih 82 - 7,1%. Da žive sami izjavilo je 98 osoba tj. 8,5%.

Tablica 15. OSOBE LIJEĆENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2016. GODINE PREMA RODITELJSKOM STATUSU

Ima li djece	Spol				Ukupno	
	Muški		Ženski			
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Da	2.033	34,7	640	51,7	2.673	37,6
Da, oduzeta roditeljska prava	26	0,4	32	2,6	58	0,8
Nadzor nad roditeljskim pravom	4	0,1	6	0,5	10	0,1
Ne	3.756	64,0	541	43,7	4.297	60,5
Nepoznato	48	0,8	20	1,6	68	1,0
Ukupno	5.867	100,0	1.239	100,0	7.106	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

Od svih osoba liječenih u 2016. godini iz podataka o roditeljskom statusu vidljivo je da ih 2.673 (37,1%) ima djecu. Prema roditeljskom statusu žene koje su majke su zastupljenije (51,7%) od muškaraca očeva (34,7%). Ipak je 58 osoba izjavilo da su im oduzeta roditeljska prava ili se nad roditeljskim pravima provodi nadzor (10 osoba). Sama činjenica da su roditelji ili jedan roditelj ovisnici ne uvjetuje ograničavanje roditeljskih prava, ali zahtijeva učinkovit nadzor sustava socijalne skrbi, kako ne bi došlo do zanemarivanja ili zlostavljanja djece.

Tablica 16. OSOBE LIJEĆENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2016. GODINE KOJE IMAJU DJECU PREMA BRAČNOM STATUSU I ŽIVOTU S DRUGIM UŽIVAOCEM PSIHOAKTIVNIH DROGA

Bračni status ovisnika	Živi s drugim uživaocima						Ukupno	
	Da	%	Ne	%	Nepoznato	%		
U braku	205	46,2	891	40,3	3	18,8	1.099	41,1
Izvanbračna zajednica	135	30,4	304	13,7	4	25,0	443	16,6
Rastavljen/a	64	14,4	603	27,2	4	25,0	671	25,1
Udovac - Udovica	6	1,4	49	2,2	2	12,5	57	2,1
Neudana - Neoženjen	34	7,7	359	16,2	2	12,5	395	14,8
Nepoznato	-	0,0	7	0,3	1	6,3	8	0,3
Ukupno	444	100,0	2.213	100,0	16	100,0	2.673	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

Analizom podataka liječenih osoba koje su izjavile da djeca žive s njima vidljivo je da 2.213 (82,8%) osoba bez obzira na bračni status ne žive s drugim uživaocima, dok je 444 osoba – 16,6% koje žive s djecom izjavilo da žive s drugim uživaocima.

Od 2.673 osobe koje imaju djecu, njih 205 je u braku, a 135 u izvanbračnoj zajednici s drugim ovisnikom (ovisnicom). Od osoba koje su u braku (1.099) njih 205 je u braku s drugim ovisnikom/ovisnicom (18,6%). Još je „teža“ situacija kod izvanbračnih zajednica. Od 443 osobe koje imaju djecu a žive u izvanbračnoj zajednici, njih 135 (30,4%) za partnera/icu ima ovisnika o drogama. Sociološki to ukazuje na relativnu zatvorenost i međuovisnost ovisničke populacije, pri čemu su najviše ugrožena djeca u takvim obiteljima.

Tablica 17. OSOBE LIJEČENE U HRVATSKOJ ZBOG ZLOUPORABE DROGA U RAZDOBLJU 2012.-2016. GODINE PREMA GLAVNOM SREDSTVU OVISNOSTI

Vrsta glavnog sredstva	Broj liječenih osoba									
	2012.		2013.		2014.		2015.		2016.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Opijati	6.357	80,9	6.315	80,4	6.241	79,9	6.123	81,3	5.953	83,8
Kokain	147	1,9	119	1,5	132	1,7	106	1,4	105	1,5
Stimulativna sredstva	130	1,7	106	1,3	132	1,7	142	1,9	144	2,0
Sedativi	141	1,8	157	2,0	157	2,0	108	1,4	113	1,6
Halucinogeni	4	0,1	4	0,1	4	0,1	3	0,0	-	-
Hlapljiva otapala	6	0,1	4	0,1	2	0,0	1	0,0	2	0,0
Kanabinoidi	1.001	12,7	1.047	13,3	1.103	14,1	967	12,8	741	10,4
Više i ostalo	69	0,9	105	1,3	105	1,3	83	1,1	48	0,7
Ukupno	7.855	100,0	7.857	100,0	7.812	100,0	7.533	100,0	7.106	100,0

Izvor podataka: HZZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Prema podatcima o glavnom sredstvu ovisnosti, vidljiv je najveći udio osoba koje na liječenje dolaze zbog opijata. Ovisnici o opijatima imaju najveću potrebu za liječenjem i to je još jedan od razloga zbog čega oni prevladavaju. Uzimanje heroina, uglavnom intravenozno, povezano je s ozbiljnim društvenim i javnozdravstvenim problemima. Zlouporaba heroina praćena je brzim razvojem tolerancije i ovisnosti. Više od 90% osoba, ako sredstvo uzimaju svakodnevno tijekom mjesec dana ili kraće, postat će psihički i fizički ovisno. Neki od ovisnika, kako bi postigli stanje da koriste manje opijata, dolaze na supstitucijsku terapiju gdje dio heroina bude zamijenjen metadonom.

Još uvijek se Sustav za liječenje problema sa psihoaktivnim drogama bavi „starim“ heroinskim ovisnicima a nešto manje ostalim vrstama droga.

Trend zlouporabe kanabinoida je i dalje isti.

Udio osoba liječenih zbog ovisnosti o sedativima je više-manje i dalje ispod 2%. U 2016. godini je udio iznosio 1,6%.

Izvješće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj u 2016. godini

Situacija sa zlouporabom kokaina je vrlo slična kao i udio sedativa. Udio kokaina u 2016. godini je iznosio 1,5% (2015.g. - iznosio je 1,4% a 2014.-1,7%). Udio stimulativnih sredstava je lagano porastao i iznosio je 2,0% u odnosu na godinu ranije kad je bio 1,9%.

Tablica 18. BROJ LIJEČENIH OSOBA ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2016.GODINE, PREMA DOBI I GLAVNOM SREDSTVU

Glavno sredstvo	Dobne skupine									Ukupno	%
	≤14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	≥50		
Heroin	-	2	51	332	1.165	1.727	1.249	545	464	5.535	77,9
Heptanon	-	-	8	19	31	46	31	17	18	170	2,4
Ostali opijati	-	-	-	4	1	6	4	2	3	20	0,3
Buprenorfín	-	8	25	38	57	39	15	11	4	197	2,8
Tramadol	-	1	3	4	10	7	1	3	1	30	0,4
Fentanyl	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	0,0
Kokain	-	3	14	25	26	20	9	3	5	105	1,5
Amfetamini	-	21	27	21	22	7	-	-	1	99	1,4
Metamfetamini	-	-	2	-	3	-	-	-	-	5	0,1
Ecstasy	-	10	12	7	3	5	1	-	-	38	0,5
Drugi psihostimulansi	-	-	1	-	1	-	-	-	-	2	0,0
Barbiturati	-	-	-	-	-	1	-	-	3	4	0,1
Benzodiazepini	-	2	5	7	9	19	13	14	26	95	1,3
Drugi hipnotici i sedativi	-	1	1	2	4	4	1	1	-	14	0,2
LSD	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drugi halucinogeni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lako hlapljiva otapala	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	0,0
Kanabinoidi	14	292	220	91	50	34	19	7	6	733	10,3
Sintetski kanabinoidi	-	5	-	2	1	-	-	-	-	8	0,1
Više i ostalo	-	4	9	6	6	6	8	3	6	48	0,7
Ukupno	14	350	378	558	1.390	1.922	1.351	606	537	7.106	100,0
%	0,2	4,9	5,3	7,9	19,6	27,0	19,0	8,5	7,6	100,0	

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

Moramo napomenuti da kanabis u današnje vrijeme nije onaj kanabis kakav je bio. Sadašnje uzgojene vrste sadrže i nekoliko puta veći udio aktivne tvari.

U cijeloj Europi, pa tako i u našoj zemlji, kanabis je glavna i najzastupljenija ilegalna droga. Na drugom mjestu, odmah iza kanabisa su amfetamini. No u sustavu liječenja još uvijek su više zastupljeni heroinski ovisnici.

Bez obzira što gotovo svi ovisnici o psihoaktivnim drogama uzimaju više sredstava istovremeno, kao sredstvo ovisnosti se bilježi ono koje je najjače djelovalo i zbog kojeg je ta osoba došla na liječenje. Tijekom razgovora s terapeutom, dođe se do tog glavnog sredstva te se upiše u Pompidou obrazac.

U našoj zemlji, kao i u Europi, najčešće uzimani opijat je heroin. Ovisnici o psihoaktivnim drogama uglavnom uzimaju više sredstava u isto vrijeme, ali razlog dolaska na liječenje su pretežno problemi vezani uz heroin.

Kao i u cijeloj Europi, i kod nas se nastavlja trend smanjenja broja osoba koje uzimaju heroin. Nakon što je više desetaka godina bio glavno sredstvo, njegova uloga postaje sve manja. Kao na klackalici, istovremeno dolazi do povećanja uzimanja te time i udjela ostalih psihoaktivnih sredstava.

Najviše osoba je uzimalo heroin (5.535– 77,9%). Kad heroinu pribrojimo i ostala sredstva iz skupine opijata (metadon, ostali opijati, buprenorfir, tramadol i fentanyl) to iznosi 83,8%. Kanabinoidi kao glavno sredstvo su bili u udjelu od 10,3%.

Benzodiazepini, barbiturati i ostali hipnotici i sedativi sudjelovali su udjelom od 1,6%, kao glavno sredstvo zbog kojeg su osobe došle na liječenje. Iz raspodjele liječenih osoba prema glavnom sredstvu i dobi razvidno je da je i dalje najviše liječenih osoba bilo u dobnom rasponu od 30-44 godine - 65,6% (2015.- 64,7%). No usporedbom podataka s podatcima o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga opažaju se promjene u udjelima liječenih osoba. I dalje se nastavlja lagani pomak u starije dobne skupine.

Tablica 19. BROJ LIJEČENIH OSOBA ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2016.GODINE, PREMA GLAVNOM I SPOREDΝOM SREDSTVU OVISNOSTI

Sporedno sredstvo ovisnosti	Glavno sredstvo ovisnosti				Ukupno	%
	opijati	%	neopijati	%		
Opijati	1.186	29,2	12	2,7	1.198	26,5
Kokain	923	22,7	25	5,6	984	21,8
Stimulativna sredstva	584	14,4	194	43,1	778	17,2
Sedativi	109	2,7	15	3,3	124	2,7
Halucinogena sredstva	6	0,1	10	2,2	16	0,4
Hlapljiva otapala	15	0,4	-	-	15	0,3
Kanabinoidi	1.228	30,2	174	38,7	1.402	31,1
Više i ostalo	14	0,3	20	4,4	34	0,8
Ukupno	4.065	100,0	450	100,0	4.515	100,0
Bez drugog sredstva	1.888	31,7	703	61,0	2.591	36,5

Izvor podataka: HZZZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Izvješće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj u 2016. godini

Uzimatelji opijata nisu u 31,7% slučajeva uzimali neko drugo sredstvo, za razliku od uzimatelja neopijata koji su u 61,0% slučajeva uzimali SAMO neopijate.

Od sveukupnog broja liječenih osoba samo jedno sredstvo je uzimalo 36,5% osoba.

Tablica 20. BROJ OSOBA LIJEČENIH U HRVATSKOJ 2016. GODINE PREMA NAČINU UZIMANJA GLAVNOG SREDSTVA

Glavno sredstvo	Način uzimanja glavnog sredstva						Ukupno
	i.v. injekcijom	Puši	Jede / pije	Snifa	Ušmrkava	Nepoznato	
Heroin	4.202	219	-	-	1.063	51	5.535
%	75,9	4,0	-	-	19,2	0,9	100,0
Heptanon	17	1	151	-	1	-	170
%	10,0	0,6	88,8	-	0,6	-	100,0
Ostali opijati	2	-	16	-	1	2	21
%	9,5	-	76,2	-	4,8	9,5	100,0
Buprenorfin	13	2	161	-	21	-	197
%	6,6	1,0	81,7	-	10,7	-	100,0
Tramadol	-	-	30	-	-	-	30
Kokain	3	-	-	-	102	-	105
%	2,9	-	-	-	97,1	-	100,0
Amfetamini	-	-	13	-	84	2	99
%	-	-	13,1	-	84,8	2,0	100,0
Metamfetamini	-	-	3	-	2	-	5
Ecstasy	-	-	38	-	-	-	38
Drugi psihostimulansi	-	-	2	-	-	-	2
Barbiturati	-	-	3	-	-	1	4
Benzodiazepini	-	-	94	-	-	1	95
Drugi hipnotici i sedativi	-	-	13	-	-	1	14
LSD i drugi halucinogeni	-	-	-	-	-	-	-
Lako hlapljiva otapala	-	-	-	2	-	-	2
Kanabinoidi	-	731	-	-	-	2	733
%	-	99,7	-	-	-	0,3	100,0
Sintetski kanabinoidi	-	8	-	-	-	-	8
Više i ostalo	-	38	4	-	6	-	48
%	-	79,2	8,3	-	12,5	-	100,0
Ukupno	4.237	999	528	2	1.280	60	7.106
%	59,6	14,1	7,4	0,0	18,0	0,8	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

Prema podatcima o glavnom sredstvu ovisnosti te načinu uzimanja istog razvidno je da u Hrvatskoj nije došlo do značajnijih promjena. Mada se nastavlja trend pada broja intravenoznog uzimanja droga, to je ipak i dalje dominantan način uzimanja droga (59,6%). Slijedi ušmrkavanje (18,0%), pušenje (14,1%) te oralno uzimanje (7,4%).

Heroin se obično injektira intravenozno, ali neki ljudi ga ubrizgavaju potkožno, puše ili ušmrkavaju. Analiza kod nas liječenih osoba pokazuje da se heroin najčešće uzima intravenozno (75,9%), slijedi ušmrkavanje (19,2%) te pušenje (4,0%). U odnosu na prethodne godine udio i. v. heroinskih ovisnika nije se znatnije mijenjao (75,0% u 2011., 76,3% u 2012., 75,5% u 2013., 75,8% u 2014., 75,4% u 2015. godini). I taj podatak posredno može ukazivati da je populacija heroinskih ovisnika sve starija te da usprkos namjeri "skidanja", ušmrkavanje postupno zamjenjuju intravenoznim uzimanjem.

Najviše liječenih zbog zlouporabe kokaina je isti ušmrkaval (97,1%). Dominantni način uzimanja amfetamina je kao i ranijih godina ušmrkavanje. Sve osobe koje su liječene zbog zlouporabe kanabinoida su sredstvo uzimale pušenjem.

Brzina kojom se droga apsorbira i metabolizira ovisi o načinu uzimanja. Pušenje i intravenozno uzimanje će najbrže izazvati apsorpciju što dovodi do ulaska veće količine droge u mozak i bržeg djelovanja. Intranazalno uzeta droga također će brzo ući u krv i dovesti do željenog djelovanja.

Tablica 21. UČESTALOST UZIMANJA GLAVNOG SREDSTVA OSOBA LIJEČENIH U HRVATSKOJ 2016. GODINE

Glavno sredstvo	Uzimaо/la u životu, ali zadnji mјесец nije	Učestalost uzimanja glavnog sredstva						Ukupno
		1-3 puta mјesечно	Jednom tjedno	2-6 dana u једну	Svakodnevno	Uzima nerodovito	Nepoznato	
Heroin	4.719	108	39	62	176	173	258	5.535
Metadon	57	2	-	7	77	7	20	170
Ostali opijati	15	-	-	1	3	1	1	21
Buprenorfín	39	1	3	8	129	4	13	197
Tramadol	11	1	1	6	8	1	2	30
OPIJATI - UKUPNO	4.841	112	43	84	393	186	294	5.953
Opijati %	81,3	1,9	0,7	1,4	6,6	3,1	4,9	100,0
Kokain	77	5	1	3	-	11	8	105
%	73,3	4,8	1,0	2,9	-	10,5	7,6	100,0
Amfetamini	61	6	5	9	3	6	9	99
%	61,6	6,1	5,1	9,1	3,0	6,1	9,1	100,0
Metamfetamini	3	-	-	-	2	-	-	5
%	60,0	-	-	-	40,0	-	-	100,0
Ecstasy	25	3	3	-	-	5	2	38
%	65,8	7,9	7,9	-	-	13,2	5,3	100,0
Drugi psihostimulansi	2	-	-	-	-	-	-	2
Barbiturati	1	-	1	-	-	-	2	4
Benzodiazepini	13	2	-	-	50	4	26	95
%	13,7	2,1	-	-	52,6	4,2	27,4	100,0
Drugi hipnotici i sedativi	4	-	-	1	4	-	5	14
LSD	-	-	-	-	-	-	-	-
Lako hlapljiva otapala	1	-	-	-	1	-	-	2
Kanabinoidi	241	127	67	132	79	45	42	733
%	32,9	17,3	9,1	18,0	10,8	6,1	5,7	100,0
Sintetski kanabinoidi	5	-	1	-	1	1	-	8
Više i ostalo	10	-	1	4	2	2	29	48
%	20,8	-	2,1	8,3	4,2	4,2	60,4	100,0
Ukupno	5.284	255	122	233	535	260	417	7.106
%	74,4	3,6	1,7	3,3	7,5	3,7	5,9	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Prema podatcima o učestalosti uzimanja glavnog sredstva, najveći broj liječenih osoba psihoaktivna sredstva nije uzimao u zadnjem mjesecu prije dolaska na liječenje. Iz podataka o učestalosti uzimanja glavnog sredstva razvidno je i da je 5.284 osoba ili 74,4% apstiniralo od glavnog sredstva ovisnosti u prethodnom mjesecu. U 2015. godini taj je udio iznosio 75,3%.

Opjate nisu uzimali u 81,3% slučajeva (4.841 osoba). Za 294 osobe uzimatelja opijata (4,9%) nije nam poznat podatak o učestalosti uzimanja sredstva.

Liječeni zbog zlouporabe ostalih psihoaktivnih droga su se često izjašnjavali kako u prethodnom mjesecu nisu uzimali glavnu drogu. Tako od onih koji su bili na kokainu, prošli mjesec ih nije uzimalo 73,3%, amfetamine 61,6%, ecstasy 65,8%, a kanabinoide 32,9% prije aktualnog javljanja liječniku.

Broj redovitih konzumenata marihuane se malo smanjio. Od onih kojima je marihuana glavno sredstvo zlouporabe, dva do šest dana u tjednu je uzimalo 18,0% osoba.

Tablica 22. NAČIN LIJEČENJA OSOBA LIJEČENIH U HRVATSKOJ 2016.GODINE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA KOJE SU IZJAVILE DA NISU UZIMALE HEROIN PROŠLI MJESEC

Farmakoterapija oblik	Farmakoterapija lijek									Ukupno
	metadon	buprenorfín	morfín	naltrexone	klonidin	tramadol	našto drugo	ništa	nepoznato	
Kratkotrajno održavanje	36	54	-	-	-	2	-	-	-	92
Održavanje	1.853	1.867	4	-	-	1	8	4	2	3.739
Spora detoksikacija	106	170	-	-	-	1	2	4	-	283
Brza detoksikacija	15	11	-	-	-	1	2	1	-	30
Bez medikacije	-	-	-	-	-	-	12	257	22	291
Farmakoterapija - druga	-	-	-	-	-	-	112	-	7	119
Nepoznato	-	-	-	-	-	-	-	-	287	287
Ukupno	2.010	2.101	4	-	-	5	136	266	318	4.841
%	41,5	43,4	0,1	0,0	0,0	0,1	2,8	5,5	6,6	100,0

Izvor podataka: HZZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Tablica 22. prikazuje osobe liječene zbog ovisnosti o opijatima koji su izjavile da nisu uzimali opijate u mjesecu koji je prethodio dolasku na njihovo liječenje. Oni čine 81,3% od ukupnog broja osoba liječenih zbog ovisnosti o opijatima.

Većina od njih je bila na nekom obliku nadomjesne terapije 4.256 osoba ili 71,5%. Najviše ih je bilo na održavanju ili sporoj detoksikaciji buprenorfinom (43,4%), a slijedi održavanje na metadonu (41,5%). Njih 266 (5,5%) izjavilo je da pored toga što nisu uzimali opijate, nisu koristili nikakve druge, niti nadomjesne niti ostale medikamente.

Tablica 23. NAČIN LIJEČENJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2016. GODINE (UKUPNO)

Farmakoterapija oblik	Farmakoterapija lijek									
	metadon	buprenorfín	morfín	naltrexone	klonidin	tramadol	nešto drugo	ništa	nepoznato	Ukupno
Kratkotrajno održavanje	54	83	-	-	-	4	1	-	1	143
Održavanje	2.241	2.177	5	-	-	4	12	5	3	4.447
Spora detoksikacija	155	218	1	-	-	1	5	6	-	386
Brza detoksikacija	23	15	-	-	-	2	3	1	-	44
Bez medikacije	-	-	-	-	-	-	16	280	35	331
Farmakoterapija - druga	-	-	-	-	-	-	147	4	12	163
Nepoznato	-	-	-	-	-	-	-	-	439	439
Ukupno	2.473	2.493	6	-	-	11	184	296	490	5.953
%	41,5	41,9	0,1	0,0	0,0	0,2	3,1	5,0	8,2	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

U Tablici 23. prikazan je način liječenja svih opijatskih ovisnika ukupno, bez obzira na uzimanje prošli mjesec. Metadon je primjenjivan bilo kao brza ili spora detoksikacija ili održavanje u 41,5% liječenih, a buprenorfín u 41,9%. Ostale medikamente koristilo je 3,4%, a bez ikakve farmakoterapije bilo ih je 5,0%. U cijeloj Hrvatskoj je nadomjesnom terapijom bilo obuhvaćeno 86,8% ovisnika o opijatima.

Kao i ranijih godina, korisnici ostalih psihoaktivnih droga najviše su dolazili na savjetovanja i upute, a zatim na psihosocijalnu terapiju bez medikamenata.

Tablica 24. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPOTREBE OPIJATA U HRVATSKOJ 2016.GODINE PREMA PROSJEČENOJ DOBI UZIMANJA SREDSTAVA OVISNOSTI

Heroinski ovisnici	G o d i n a								
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Prosječna dob prvog uzimanja bilo kojeg sredstva (godine)	15,9	16,0	16,1	16,0	16,0	16,1	16,1	16,1	16,1
Prosječna dob prvog uzimanja heroina (godine)	20,1	20,3	20,3	20,1	20,1	20,2	20,0	20,1	19,8
Prosječna dob i. v. uzimanja (godine)	20,9	21,2	21,7	21,2	21,2	21,3	21,1	21,0	21,3
Prosječna dob prvog javljanja na tretman (godine)	26,0	26,2	26,4	26,2	26,3	26,4	34,0	26,7	26,6
Broj godina od prvog uzimanja bilo kojeg sredstva do prvog dolaska	10,1	10,2	10,3	10,2	10,3	10,3	17,1	10,6	10,6

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

Podatci o prosječnoj dobi pokazuju tijek razvoja ovisnosti, te se nisu značajnije mijenjali u odnosu na prijašnje godine. Eksperimentiranje sa psihoaktivnim sredstvima počinje u dobi od oko 16 godina i to dugi niz godina. Prosječna dob prvog uzimanja bilo koje droge

sadašnjih heroinskih ovisnika bila je 16,1 godina. Prvo uzimanje heroina prosječno je u dobi od 19,8 godina a prvo intravenozno sa 21,3 godine. Kroz niz godina se može pratiti sve veće razdoblje između prvog uzimanja heroina i prvog intravenoznog uzimanja, što znači da se heroin uzima ušmrkavanjem ili pušenjem dulje vrijeme. U 2014. godini smo primijetili da je po prvi put na liječenje došao znatan broj osoba nešto starije dobi te se tako i povećala prosječna dob osoba koje su po prvi put došle na liječenje i iznosi čak 34 godine. Od 2015. godini je došlo do povratka na dugogodišnju prosječnu dob i u 2016. godini iznosi 26,6 godina.

**Tablica 25. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE KANABINOIDA U HRVATSKOJ
2016.GODINE PREMA PROSJEČNOJ DOBI UZIMANJA SREDSTAVA
OVISNOSTI**

Konzumenti kanabinoida	Godina								
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Prosječna dob prvog uzimanja bilo kojeg sredstva (godine)	16,2	16,4	16,3	16,3	16,3	16,3	16,7	14,9	16,2
Prosječna dob prvog uzimanja kanabinoida (godine)	16,3	16,4	16,4	16,3	16,4	16,5	16,2	16,5	16,3
Prosječna dob prvog javljanja na tretman (godine)	21,0	21,4	21,5	20,7	22,1	22,0	21,4	19,2	22,2
Broj godina od prvog uzimanja bilo kojeg sredstva do prvog dolaska na liječenje	4,7	5,0	5,2	4,4	5,8	5,7	4,7	4,3	5,9

Izvor podataka: HZZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Prosječene dobi osoba liječenih zbog zlouporabe kanabinoida pokazuju stabilizaciju. Prosječna dob prvog konzumiranja bilo koje droge je 16,2 godina što je gotovo povratak na vrijednosti u 2014. godini nakon niže dobi koja je bila samo u prethodnoj 2015. godini. U prosjeku su bili stari 16,3 godine kad su po prvi put uzeli kanabinoide. I na liječenje su došli u dobi vrlo slično kao i u 2015. godini. Bili su stari u prosjeku 22,2 godine. U prethodnoj godini su bili u prosjeku stari 19,2 godine. Od prvog uzimanja do dolaska na liječenje prošlo je gotovo 6 godina (5,9 godina).

**Tablica 26. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2016.
GODINE PREMA GLAVNOM POVODU POČETKA UZIMANJA**

Glavni povod	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Utjecaj vršnjaka ili partnera	1.799	30,2	265	23,0	2.064	29,0
Znatiželja	1.092	18,3	206	17,9	1.298	18,3
Psihološki problemi	784	13,2	169	14,7	953	13,4
Zabava	605	10,2	163	14,1	768	10,8
Dosada	491	8,2	121	10,5	612	8,6
Problemi u obitelji	616	10,3	67	5,8	683	9,6
Želja za samopotvrđivanjem	434	7,3	130	11,3	564	7,9
Neznanje o štetnim posljedicama	109	1,8	25	2,2	134	1,9
Problemi u školi	23	0,4	7	0,6	30	0,4
Ukupno	5.953	100,0	1.153	100,0	7.106	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Kao glavni povod početka uzimanja neopijatnih psihoaktivnih sredstva, prema njihovim izjavama, liječene osobe najčešće navode utjecaj vršnjaka ili partnera (23,0%), zatim znatiželju (17,9%), psihološke probleme (14,7%), zabavu (14,1%), želju za samopotvrđivanjem (11,3%), dosadu (10,5%) te probleme u obitelji (5,8%).

Gotovo svaki treći liječeni zbog uzimanja opijata je izjavio da je povod uzimanja opijata bio utjecaj vršnjaka ili partnera (30,2%). Ostali povodi su bili znatiželja (18,3%), psihološki problemi (13,2%), problemi u obitelji (10,3%), zabavu (10,2%), dosada (8,2%) te želja za samopotvrđivanjem (7,3%).

Dok se u uzimanje neopijata kreće iz konteksta prosječne adolescentne populacije te su razlozi slični kao i za bilo koje drugo rizično ponašanje, uzimanje opijata zbiva se nakon nekog vremena, kada je već i okruženje tako profilirano da potiče zlouporabu. Stoga je upravo utjecaj tako odabranog i specifičnog okruženja najčešći motiv za „uključivanje“ u grupu.

Tablica 27. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2016. GODINE PREMA NAČINU OTKRIVANJA ZLOUPORABE

Tko je otkrio	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Policeja	623	10,5	322	27,9	945	13,3
Član obitelji	3.271	54,9	523	45,4	3.794	53,4
Zdravstveni djelatnik	300	5,0	47	4,1	347	4,9
Netko od osoblja škole	27	0,5	17	1,5	44	0,6
Netko na radnom mjestu	29	0,5	5	0,4	34	0,5
Prijatelj, poznanik	1.022	17,2	67	5,8	1.089	15,3
Ostalo	569	9,6	68	5,9	637	9,0
Nepoznato	112	1,9	104	9,0	216	3,0
Ukupno	5.953	100,0	1.153	100,0	7.106	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Otkrivanje problema ovisnosti i upućivanje na liječenje tek je početak dugotrajnog procesa. Podatci o otkrivanju problema ovisnosti se razlikuju prema glavnom sredstvu ovisnosti. Ovisnost o opijatima najčešće je otkrio neki od članova obitelji (54,9%), slijede prijatelji ili poznanici (17,2%) te policija (10,5%).

Problem zlouporabe droga kod liječenih neopijatnih ovisnika isto tako najčešće otkriva obitelj (45,4 %), a slijedi policija (27,9%), dok su ostale osobe i institucije zastupljene s manjim udjelom. Znamo da je često dolazak na liječenje neopijatnih ovisnika posljedica toga što radije odlaze na liječenje nego da protiv njih bude pokrenut kazneni postupak prema Načelu oportuniteta iz čl. 64 Zakona o sudovima za mladež.

**Tablica 28. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2016.
GODINE PREMA RAZDOBLJU RODITELJSKOG SAZNANJA ZA PROBLEM
OVISNOSTI I GLAVNOM SREDSTVU**

Glavno sredstvo	Roditelji saznali za prvo uzimanje							Ukupno
	Unutar prve godine	Nakon 1. godine	Nakon 2-3 godine	Nakon 4 i više godina	Roditelji za to ne znaju	Drugo	Nepoznato	
Heroin	812	843	1.775	1.419	414	161	111	5.535
%	14,7	15,2	32,1	25,6	7,5	2,9	2,0	100,0
Metadon	39	14	35	33	35	8	6	170
Ostali opijati	3	3	5	3	4	1	2	21
Buprenorfín	43	37	44	16	38	10	9	197
Tramadol	6	3	5	6	8	1	1	30
Kokain	24	18	30	17	8	5	3	105
%	22,9	17,1	28,6	16,2	7,6	4,8	2,9	100,0
Amfetamini	24	13	32	11	13	1	5	99
Ecstasy	14	6	11	5	1	0	1	38
Metamfetamin	1	0	3	1	0	0	0	5
Drugi psihostimulanski	0	0	2	0	0	0	0	2
Barbiturati	0	0	0	0	1	1	2	4
Benzodiazepini	21	9	13	7	7	10	28	95
Drugi hipnotiči i sedativi	4	0	6	1	0	0	3	14
LSD	0	0	0	0	0	0	0	0
Drugi halucinogeni	0	0	0	0	0	0	0	0
Lako hlapljiva otapala	1	1	0	0	0	0	0	2
Kanabinoidi	290	132	122	50	77	11	51	733
%	39,6	18,0	16,6	6,8	10,5	1,5	7,0	100,0
Sintetički kanabinoidi	6	1	1	0	0	0	0	8
Više i ostalo	7	4	2	3	1	7	24	48
Ukupno	1.295	1.084	2.086	1.572	607	216	246	7.106
%	18,2	15,3	29,4	22,1	8,5	3,0	3,5	100,0

Izvor podataka: HZZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Izvješće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj u 2016. godini

Prema izjavama liječenih osoba većina roditelja je za problem ovisnosti saznala tek nakon nekoliko godina.

Roditelji ovisnika o heroinu za problem ovisnosti su najčešće saznali nakon dvije do tri godine ovisničkog ponašanja (32,1%), više od četiri godine za otkrivanje ovisnosti kod djece bilo je potrebno za 25,6 % roditelja, dok 7,5% njih za problem nije ni saznao. Gotovo svaki treći roditelj (29,4%) za ovisnost je saznao u prve dvije godine ovisničkog ponašanja svog djeteta.

Roditelji liječenih zbog zlouporabe neopijata su za problem ovisnosti saznali ranije. Za razliku od zlouporabe opijata u prve dvije godine zlouporabu kanabinoida je otkrilo čak 57,6% roditelja, nakon dvije do tri godine 16,6% roditelja, a za 6,8% roditelja je bilo potrebno više od četiri godine. Isto kao i kod heroina za probleme s kanabinoidima ne zna 10,5% roditelja.

Kokain kao glavno sredstvo koristilo je 105 osoba. Raspodjela roditeljskog uočavanja problema unutar prve godine je bilo 22,9% a nakon prve godine saznao je 17,1% roditelja. Nakon 2-3 godine još 28,6% roditelja. Tek nakon 4 i više godina je za problem ovisnosti o kokainu saznao 16,2% roditelja.

**Tablica 29. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2016.
GODINE PREMA NAČINU UPUĆIVANJA NA LIJEČENJE**

Upućen od	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Osobno	3.659	61,5	206	17,9	3.865	54,4
Obitelji	181	3,0	148	12,8	329	4,6
Prijatelja	97	1,6	5	0,4	102	1,4
Drugog centra za liječenje ovisnosti	44	0,7	1	0,1	45	0,6
Doktora primarne zaštite	1.532	25,7	52	4,5	1.584	22,3
Bolnice - druge medicinske ustanove	75	1,3	32	2,8	107	1,5
Centar za socijalnu skrb	28	0,5	172	14,9	200	2,8
Suda - ODO - Policije	132	2,2	337	29,2	469	6,6
Drugo	92	1,5	90	7,8	182	2,6
Nepoznato	113	1,9	110	9,5	223	3,1
Ukupno	5.953	100,0	1.153	100,0	7.106	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Opijatski ovisnici na liječenje najčešće dolaze osobnom odlukom (61,5%), slijedi upućivanje liječnika primarne zdravstvene zaštite (25,7%). Poticaj liječnika na tretman je rezultat dugogodišnje suradnje primarne zdravstvene zaštite i sustava za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti kao i provođenja Nacionalne strategije koje uključuje aktivno svakodnevno susretanje liječnika s ovisnicima i nadzor nad provođenjem farmakoterapije i drugih oblika terapije ovisnosti.

Na liječenje zbog zlouporabe neopijata najviše osoba je upućeno po odluci suda, općinskog državnog odvjetništva ili policije (29,2%). Osobnom odlukom ih je došlo 17,9% a Centar za socijalnu skrb je uputio 14,9% osoba zbog uzimanja neopijata. Roditelji su uputili 12,8%. Maloljetnici se i nadalje upućuju zbog posjedovanja ili drugih djela povezanih s uporabom droge na obvezno liječenje te je to jedan od glavnih načina dosprijevanja u sustav. Obitelji su u toj dobi i za uporabu droga koje nisu opijati premalo senzibilizirane i rijetko odlučne u tome da mlade treba uključiti u tretman.

RIZIČNA PONAŠANJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA

Život na margini društva i rizična ponašanja ovisnika uključuju sva ona ponašanja vezana uz osnovnu bolest kojima se mogu izložiti popratnim bolestima i komplikacijama. To je poglavito zajednička uporaba igala, šprica i ostalog pribora te rizično (promiskuitetno, odnosno bez korištenja zaštite) seksualno ponašanje. Hepatitis B, hepatitis C i HIV samo su neke od zaraznih bolesti pogodnih za prenošenje navedenim putovima te zbog toga populacija ovisnika ima veći rizik obolijevanja od opće populacije. Stoga je osobito važno ustrajati na provođenju mjera koje mogu smanjiti zajedničku uporabu igala i pribora te neprekidno podizati svijest o važnosti sigurnih spolnih odnosa. Uporaba kondoma i čistog pribora u interesu je ne samo pojedinog ovisnika, već je važna i za smanjenje mogućnosti zaraze ne-ovisničke populacije. Posljedice dugotrajne upotrebe heroina se odnose na samu drogu i način na koji se koristi (t. j. ubrizgavanjem ili pušenjem). Opasnost od zlouporabe heroina je i u tome što se vrlo rijetko na ulici može kupiti čisti heroin. Uglavnom je pomiješan s različitim primjesama (šećer, kakao, brašno, mljeko u prahu, vapno itd.) kako bi preprodavači što više zaradili. Upravo to dovodi do različitih zdravstvenih komplikacija i problema.

Podatci prikupljeni na standardnim izještajnim obrascima omogućavaju uvid, kako u način uzimanja droga općenito, tako i u učestalost korištenja zajedničkog pribora. Ovakav način prikupljanja podataka omogućuje nam praćenje promjena u ponašanjima i obilježjima ovisničke populacije. Ukupna kvaliteta i redovitost prikupljanja podataka kroz standardni obrazac izještavanja sve je bolja. Prema međunarodnim podatcima i u zemljama Europske unije, stope prijavljenih novodijagnosticiranih slučajeva zaraze HIV-om u intravenoznih korisnika droga uglavnom su stabilne i niske razine, ili u padu. Međutim, u mnogim bivšim sovjetskim republikama, stope su povećane.

**Tablica 30. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2016.
GODINE PREMA INTRAVENSKOM UZIMANJU OPIJATA UOPĆE I
TRENUTNO**

Zlouporaba opijata	Intravenski ikada	i.v. uzimanje glavnog sredstva prošli mjesec od onih koji su ikada uzimali i.v.
5.953	4.865	404
	81,7%	8,3%

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Podatci o intravenoznom uzimanju opijata bilježe se za mjesec koji je prethodio posljednjem pregledu te se promatraju u odnosu na podatke o intravenoznom uzimanju opijata ikada u životu. U 2016. godini, od ukupnog broja opijatnih ovisnika liječenih u tekućoj godini, njih 4.865 (81,7%) je izjavilo da je barem jednom u životu opijate uzimalo intravenozno, dok je 404 (8,3%) intravenozno uzimalo opijate u mjesecu koji je prethodio posljednjem dolasku na liječenje.

Tablica 31. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U RAZDOBLJU 2009.-2016. GODINE U HRVATSKOJ, PREMA KORIŠTENJU ZAJEDNIČKIH IGALA I ŠPRICA U ŽIVOTU I U POSLJEDNJIH MJESEC DANA

Korištenje zajedničkih igala i šprica <u>u životu</u>								
Da	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
%	68,1	61,3	61,0	59,7	59,7	59,7	47,5	57,8
Korištenje zajedničkih igala i šprica <u>u posljednjih mjesec dana</u>								
Da	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
%	20,7	10,5	3,6	2,7	2,2	1,8	2,1	2,3

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Učestalost korištenja zajedničkog pribora ikada u životu i u mjesec dana prije posljednjeg pregleda pokazuje silazan trend u promatranom razdoblju od 2009. do 2016. godine. U 2009. godini je 20,7% osoba koristilo zajedničke igle i šprice u posljednjih mjesec dana prije dolaska na liječenje, a sedam godina kasnije samo 2,3%.

Postojanje i rad centara za zamjenu igala i šprica, besplatno savjetovanje i testiranje na hepatitis B, hepatitis C i HIV je u posljednjim godinama kontinuirano djelovalo na postupnu promjenu rizičnog ponašanja ovisnika o heroinu.

PREBOLJELE BOLESTI ILI POZITIVITET (ANAMNEŠIČKI) U OPIJATNIH OVISNIKA

Opijatni ovisnici su po prirodi svoje bolesti i zbog načina uzimanja droga izloženiji riziku za obolijevanje od bolesti koje se prenose krvlju.

Tablica 32. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ PREMA ANAMNEŠIČKIM PODACIMA O ZARAŽENOSTI HEPATITISOM B, C I HIV-OM (2009. – 2016. GODINA)

Ovisnici o opijatima	2009. %	2010. %	2011. %	2012. %	2013. %	2014. %	2015. %	2016. %
HIV pozitivni	0,5	0,5	0,5	0,5	0,3	0,2	0,5	0,2
Hepatitis B pozitivni	10,5	10,4	7,3	6,5	4,6	6,3	6,3	5,5
Hepatitis C pozitivni	42,3	46,0	40,5	39,2	31,8	25,1	35,8	36,1

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Intravenozno uzimanje droga predstavlja najveći rizik pojave značajnih zdravstvenih problema koji se prenose krvljу kao što su to HIV/AIDS, hepatitis B i C, predoziranje i smrti vezane uz uzimanje psihoaktivnih droga. Europske države se dosta uspješno bore protiv HIV infekcija među intravenoznim uzimateljima droga. Nažalost, još uvijek u nekim zemljama kao što je to Grčka i Rumunjska, dolazi do izbjivanja HIV infekcija među ovisnicima o drogama.

U promatranom razdoblju od 2009. do 2016. godine broj hepatitis B pozitivnih ovisnika pokazuje silazan trend (2009.- 10,5%; 2010.- 10,4%; 2011.-7,3%; 2012.- 6,5%; 2013.-4,6%; 2014.-6,3%; 2015.-6,6%). U analiziranoj 2016. godini je udio pozitivnih na hepatitis B bio nešto malo manji nego godinu ranije (2015. - 6,3%) i iznosio je 5,5%.

Podatci o rezultatima testiranja na hepatitis C pokazuju da se isto tako nastavlja trend laganog pada udjela pozitivnih osoba ali je njegov udio i nadalje visok, višestruko veći no što se procjenjuje za opću populaciju. U odnosu na 2015. godinu kad je bio 35,8% udio se povećao na 36,1%.

Udio HIV pozitivnih osoba već je dulji niz godina niskih vrijednosti i stabilnog *trenda* i iznosi 0,5%. U 2016. godini se smanjio na 0,2%. Ovo možemo zahvaliti i trajnoj edukaciji, dobroj obavijestenosti, modernoj farmakoterapiji, radu centara za savjetovanje te programu zamjene igala i šprica.

Tablica 33. OSOBE LIJEĆENE U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2016. GODINE PREMA ZABILJEŽENIM POPRATNIM BOLESTIMA I POREMEĆAJIMA

Dijagnoze prema MKB-10		Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata	
		Broj	%	Broj	%
F60-F69	Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih	46	17,2	3	6,7
F30-F39	Afektivni poremećaji (depresija, poremećaji raspoloženja)	57	21,3	6	13,3
F40-F48	Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji	20	7,5	2	4,4
F10	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem alkohola	87	32,6	19	42,2
F20-F29	Shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji	39	14,6	10	22,2
F90-F98	Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji	0	0	1	2,2
F00-F09	Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	17	6,4	4	8,9
F50-F51	Poremećaji hranjenja	1	0,4	0	0,0
Broj dijagnoza		267	100,0	45	100,0

Izvor podataka: HZZJ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Ovisnost kao kroničnu recidivirajuću bolest često prate druge dijagnoze mentalnih bolesti i poremećaja. Često je teško razlučiti da li psihijatrijska dijagnoza dovodi do uzimanja droga ili obrnuto. Obično se paralelno liječi i ovisnost i komorbiditetni poremećaj.

Najčešće se radi o poremećajima ličnosti i poremećajima ponašanja, afektivnim i neurotskim poremećajima, duševnim poremećajima i poremećajima ponašanja uzrokovanim alkoholom te drugim kroničnim bolestima vezanim uz rizična ovisnička ponašanja. Depresivni poremećaj često dovodi do potrebe „samo-liječenja“ pa kao posljedica počinje i uzimanje psihoaktivnih droga. Ali i neke droge dovode do pojave depresije, anksioznosti ili nekih drugih emocija. Poremećaj osobnosti, koji je vrlo čest kod ovisnika o drogama, može u svojoj slici imati i depresivne smetnje i zlouporabu sredstava ovisnosti. Psihostimulansi, ecstasy, psihodepresori (benzodiazepini) mogu izazvati depresivne simptome.

Podatci iz 2016. govore da je od 7.106 liječenih osoba njih 4,4% imalo barem jednu popratnu dijagnozu. I kod ovisnika o opijatima i neopijatima, najviše uzimaju alkohol.

OVISNIČKA POPULACIJA I SUKOBI SA ZAKONOM

I dok je u tijeku istražni postupak ili su u zatvoru zbog toga što su došli u sukob sa zakonom, ovisnici o drogama nužno moraju nastaviti tretman. Samo detoksikacija u zatvoru ili boravak u zatvoru nije dovoljan tretman.

Tretman koji počinje u zatvoru potrebno je nastaviti i nakon puštanja na slobodu budući je liječenje i oporavak težak proces koji se mora nastaviti i tijekom daljnog života korisnika. Bez pravog liječenja, većina ovisnika o drogama će ih ponovno koristiti nakon što se vrate u svoje životno okruženje, iako znaju da ih to može vratiti u zatvor, ili ih čak ubiti.

**Tablica 34. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2016.
GODINE PREMA VRSTI SADAŠNJIH SUDSKIH PROBLEMA**

Sadašnji sudski problemi	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	broj	%	broj	%	broj	%
Nema	4.984	83,7	484	42,0	5.468	76,9
Ima, u vezi sa sredstvima ovisnosti	521	8,8	473	41,0	994	14,0
Ima, nije u vezi sa sredstvima ovisnosti	356	6,0	96	8,3	452	6,4
Nepoznato	92	1,5	100	8,7	192	2,7
Ukupno	5.953	100,0	1.153	100,0	7.106	100,0
Za one koji imaju sudske probleme – tip sudskih problema						
Započeta istraga	51	5,8	21	3,7	72	5,0
Sudski proces u tijeku	286	32,6	225	39,5	511	35,3
Pod uvjetnom je kaznom	312	35,6	167	29,3	479	33,1
Očekuje izvršenje kazne	103	11,7	24	4,2	127	8,8
Nalazi se u pritvoru	8	0,9	0	0,0	8	0,6
Nalazi se u zatvoru	46	5,2	8	1,4	54	3,7
Nepoznato	71	8,1	124	21,8	195	13,5
Ukupno	877	100,0	569	100,0	1.446	100,0

Izvor podataka: HZZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Analizom onih ovisnika koji imaju sudske probleme razvidno je da je najviše opijatnih ovisnika pod uvjetnom kaznom (312 - 35,6%). Sudski proces je u tijeku kod (286 - 32,6% ovisnika o opijatima. Izvršenje kazne očekuje 11,7% osoba. U zatvoru se nalazi 5,2% liječenih zbog opijata. Kod neopijatnih ovisnika najzastupljeniji oblici sadašnjih sudskih problema

najzastupljeniji su oni kojima je sudski proces u tijeku (225 – 39,5%) a slijede oni koji su pod uvjetnom kaznom (167- 29,3%).

U vrijeme liječenja, 83,7% ovisnika o opijatima te 42,0% ovisnika o neopijatima izjavljuje da nema sudskih problema. Sveukupno promatrano, probleme sa zakonom u tekućoj godini nema 76,9% svih liječenih.

**Tablica 35. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2016.
GODINE PREMA VRSTI RANIJIH SUDSKIH PROBLEMA**

Raniji sudski problemi	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Nije ih imao	1.573	26,4	602	52,2	2.175	30,6
Imao ih je	4.316	72,5	454	39,4	4.770	67,1
Nepoznato	64	1,1	97	8,4	161	2,3
Ukupno	5.953	100,0	1.153	100,0	7.106	100,0
Za one koji su imali ranije sudske probleme-tip sudskih problema						
Kažnjavan prekršajno	1.120	25,9	264	58,1	1.384	29,0
Kažnjavan uvjetnom kaznom	1.157	26,8	61	13,4	1.218	25,5
Kažnjavan zatvorskom kaznom	1.045	24,2	37	8,1	1.082	22,7
Bio u zatvoru vise puta	568	13,2	8	1,8	576	12,1
Bio u pritvoru	357	8,3	36	7,9	393	8,2
Nepoznato	69	1,6	48	10,6	117	2,5
Ukupno	4.316	100,0	454	100,0	4.770	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Podatci o ranijim sudskim problemima kod opijatnih ovisnika pokazuju da ih je 72,5% imalo neke probleme sa zakonom u prošlosti. Najčešće su bili kažnjavani uvjetnom kaznom (26,8%), prekršajnom kaznom (25,9%) te zatvorskom kaznom (24,2%).

Među osobama koje su koristile neopijate, različite sudske probleme ranije je u životu imalo njih 39,4%. Podatci o tipu sudskih problema pokazuju da su najviše kažnjavani prekršajno (58,1%), uvjetnom kaznom (13,4%) i zatvorskom kaznom (8,1%). Nažalost, moramo konstatirati da još uvjek postoji veliki broj nepoznatih (neispunjениh) podataka.

**Tablica 36. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2016.
GODINE PREMA VRSTI SADAŠNJIH I PRIJAŠNJIH SUDSKIH PROBLEMA**

Raniji sudski problemi	Sadašnji sudski problemi				
	Nema	Ima, u vezi sa sredstvima ovisnosti	Ima, nije u vezi sa sredstvima ovisnosti	Nepoznato	Ukupno
Nije ih imao	1.805	287	60	23	2.175
Imao/la u vezi sa sredstvima ovisnosti	2.440	474	176	35	3.125
Imao/la nije u vezi sa sredstvima ovisnosti	1.185	231	209	20	1.645
Nepoznato	38	2	7	114	161
Ukupno	5.468	994	452	192	7.106

Izvor podataka: HZJZ, Registr lječenih ovisnika o drogama

Kombiniranjem podataka o ranijim i sadašnjim sudskim problemima razvidno je da problem s kršenjem zakona nikada nije imalo 1.805 osoba od ukupno 7.106 osoba lječenih zbog zlouporabe droga tijekom 2016. godine, što iznosi 25,4%. Nema podatka o tome da li je postojao neki sudski problem za 192 osobe (2,7%), što je nešto bolje nego godinu ranije kad je taj udio nepoznatih bio 3,8%.

UMRLI U 2016. GODINI

Analiza podataka o liječenim ovisnicima je pokazala da je u ovoj kalendarskoj godini umrlo 90 osoba koje su bile zabilježene u našem Registru i/ili im je kao osnovni uzrok smrti navedeno uzimanje psihoaktivnih droga. Od svih umrlih samo njih 6 nije nikada bilo liječeno. Od svih umrlih 71 (78,9%) je bio muškarac a 19 (21,2%) žena (3,7:1). Bili su u dobi od 18 do 65 godina. Žene su bile u dobi od 25 do 59 godina.

Prosječna dob je bila 41,4 godine (muški – 36,8 a žene 41,8 godina).

Najviše umrlih je bilo sa prebivalištem u Gradu Zagrebu (26 – 28,9%). Svaki peti umrli je bio iz Istarske županije (18 – 20%). Iz Primorsko-goranske županije je 10 osoba.

Od ukupno 90 osoba za koje znamo da su preminule tijekom 2016. godine, za njih 26 (28,9%) nismo bili u mogućnosti saznati uzrok smrti. Svaki peti je umro zbog predoziranja metadonom (18 – 20%). Prevelika doza heroina je uzrok smrti za 14 osoba (15,5%). Tri osobe su umrle zbog prevelike doze kokaina. Budući da je ovisnost o drogama vrlo kompleksna bolest, to dolazi i do mnogo drugih različitih bolesti. Hepatitis C i njegove komplikacije su uzrokovale desetak slučajeva smrti, isto kao i ostale bolesti (različiti karcinomi, infarkt miokarda, srčani arest, endokarditis, plućna bolest itd.). Četiri osobe su sami sebi namjerno oduzeli život.

Tablica 37. OSOBE UMRLE TIJEKOM 2016. GODINE PO DOBI

Dob u trenutku smrti	S p o l		UKUPNO	
	Muški	Žene		
Do 19	2	-	2	2,2
20-24	2	2	4	4,4
25-29	5	0	5	5,6
30-34	13	3	16	17,8
35-39	15	4	19	21,1
40-44	11	4	15	16,7
45-49	6	1	7	7,8
50-54	6	4	10	11,1
55-59	6	1	7	7,8
60-64	5	0	5	5,6
Ukupno	71 (78,9%)	19 (21,1%)	90	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

Tablica 38. OSOBE UMRLE TIJEKOM 2016. GODINE PO DOBI I ŽUPANIJI PREBIVANJA

županija	Dobne skupine										SVEUKUPNO	%
	0-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64		
Zagrebačka				3	1	1					5	5,5
Krapinsko-zagorska								1			1	1,1
Karlovačka						1					1	1,1
Varaždinska				2		1		1			4	4,4
Prim.-goranska				2	4	2	1			1	10	11,1
Požeško-slavonska			1								1	1,1
Brodsko-posavska						1				2	3	3,3
Osječko-baranjska		1	1		1	2					5	5,5
Šibensko-kninska	1			1	1			1	1		5	5,5
Vukovarsko-srijemska							1				1	1,1
Splitsko-dalm.					2	3	2				7	7,8
Istarska		1	1	3	2	2	1	5	2	1	18	20,0
Međimurska	1			2							3	3,3
Grad Zagreb		2	2	3	8	2	2	2	4	1	26	28,9
UKUPNO	3	4	5	16	19	15	7	10	7	5	90	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registr liječenih ovisnika o drogama

**„Izvješće o osobama liječenim zbog zlouporabe
psihoaktivnih droga u Hrvatskoj u 2015. godini“**

Izdavač:

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Zagreb, Rockefellerova 7

www.hzjz.hr

Autori:

Dragica Katalinić, dr. med.

Andreja Huskić

Suradnici:

Mario Hemen

WEB izdanje

2017.